Veiligheidsregio Haaglanden

BRANDWEER GHOR MKA

Financieel Jaarbericht

Veiligheidsregio Haaglanden

2017

'verbindend vakmanschap in veiligheid en zorg'

Bezoekadres Dedemsvaartweg 1 - 2545 AP Den Haag / Postbus 52155 - 2505 CD Den Haag

INHOUDSOPGAVE

Jaarverslag		**Pagina**
1.	Algemeen	3
	1.1 Inleiding	3
	1.2 Leiding en bestuur	4
	1.3 Resultaten	5
2.	Paragrafen	6
	2.1 Gemeentelijke bijdrage	6
	2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	7
	2.3 Bestemmingsvoorstel gerealiseerd resultaat	13
	2.4 Onderhoud kapitaalgoederen	13
	2.5 Financiering	13
	2.6 Bedrijfsvoering	14
	2.7 Klachten	15
	2.8 Verbonden partijen	16
Jaarrekening		
3.	Balans	18
4.	Overzicht van baten en lasten	19
5.	Toelichting	20
	5.1 Waarderingsgrondslagen	20
	5.2 Toelichting op de balans	23
	5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten	31
	5.4 SiSa verantwoording	44
	5.5 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT)	46
	5.6 Ondertekening van de jaarrekening	48
	5.7 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	49
Bijlagen		
1.	Kostenverdeelstaat	55
2.	Inkomensoverdrachten	56
3.	Treasury	57
4.	Investeringsplan	58
5.	Kosten overgangsregeling FLO	59
6.	Overzicht gebruikte afkortingen	60

1. Algemeen

1.1 Inleiding

Veiligheidsregio Haaglanden

Dit is het financieel jaarbericht over het jaar 2017 van de Veiligheidsregio Haaglanden gevestigd aan de Dedemsvaartweg 1 te Den Haag. De VRH is een regionaal samenwerkingsverband van de gemeenten Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.

De Gemeenschappelijk Regeling Veiligheidsregio Haaglanden is hét orgaan voor fysieke veiligheid, rampenbestrijding en crisisbeheersing in de regio Haaglanden. Deze organisatie omvat brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening en de gemeenschappelijke meldkamer. Alle activiteiten richten zich op het vergroten van veiligheid van de Haaglandse bevolking en de bezoekers van de regio.

Het organogram van de veiligheidsregio ziet er als volgt uit:

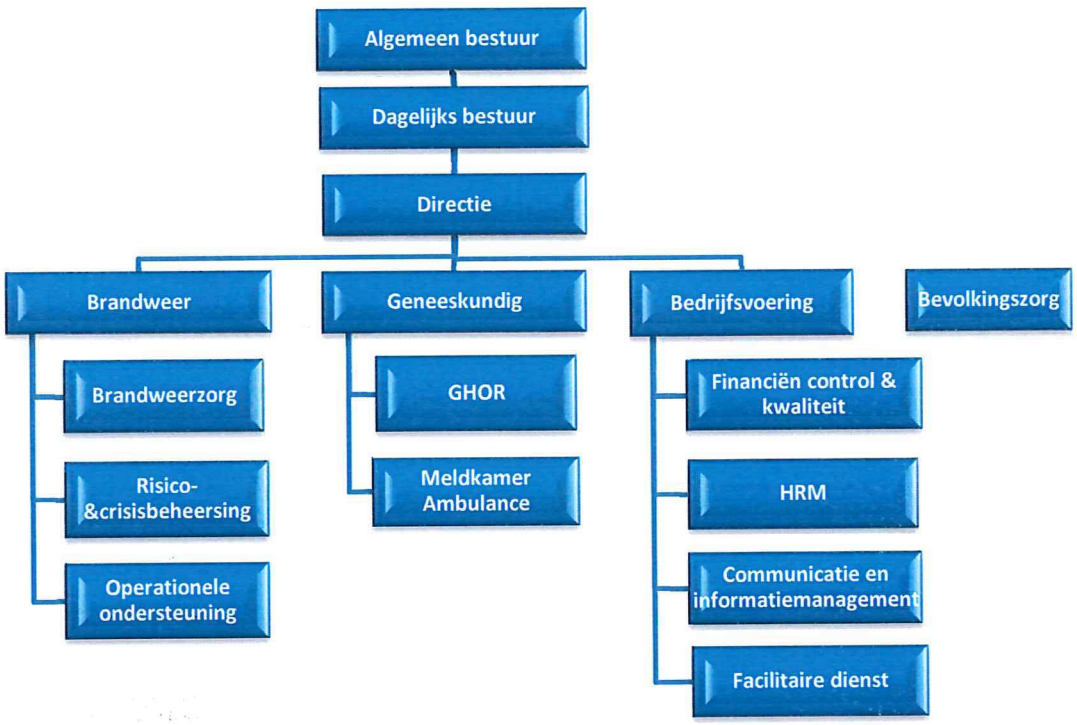

Verbindend Vakmanschap in Veiligheid en Zorg

Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) staat 24 uur per dag, 7 dagen in de week klaar voor veiligheid en zorg in de regio. Zij bundelt hiervoor de krachten van verschillende partners om samen goed voorbereid te zijn op dagelijkse, maar ook op grootschalige incidenten en deze slagvaardig te bestrijden. Daarbij treedt de VRH op als regisseur bij het organiseren en uitvoeren van de hulpverlening.

Doelstelling

De doelstelling van de veiligheidsregio is verwoord in artikel 3 van de Gemeenschappelijke Regeling (2017). De VRH behartigt de belangen van de gemeenten ten aanzien van de overgedragen taken op de volgende terreinen:

a. brandweerzorg;
b. geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen;
c. rampenbestrijding en crisisbeheersing;
d. het beheer van de gemeenschappelijke meldkamer.

Het doel van de Veiligheidsregio Haaglanden is de bestuurlijke en operationele slagkracht en daarbij de kwaliteit van de hulpverlening te verbeteren.

De Veiligheidsregio Haaglanden bestaat uit:

1. Brandweer Haaglanden (en meldkamer);
2. Geneeskundige HulpverleningsOrganisatie in de Regio (GHOR);
3. Meldkamer Ambulancezorg (MKA).

Financieel jaarbericht

Dit jaarverslag vormt met de jaarrekening het financieel jaarbericht van de Veiligheidsregio Haaglanden. De inhoudelijke verantwoording over en toelichting op het uitgevoerde beleid staan in het jaarverslag. Dit jaarbericht bestaat uit een algemeen deel, de balans en het overzicht van baten en lasten, de toelichtingen en tot slot een aantal bijlagen. Primair wordt het financiële resultaat van de VRH verantwoord en toegelicht in de jaarrekening. Voor de evaluatie van de realisatie van de doelstellingen op productniveau wordt verwezen naar paragraaf 5.3.

1.2 Leiding en bestuur

Dagelijkse leiding Veiligheidsregio Haaglanden

De commandant brandweer, Esther Lieben, en de directeur publieke gezondheid, Ton van Dijk vormen de dagelijkse leiding van de Veiligheidsregio Haaglanden. Esther Lieben heeft de dagelijkse leiding over de regionale brandweer, Ton van Dijk geeft leiding aan de GHOR en de MKA. Daarnaast hebben zij gemeenschappelijke verantwoordelijkheden, zoals personeel, financiën, informatievoorziening, communicatie, beleids- en bestuurs-ondersteuning en medezeggenschap.

Algemeen Bestuur van negen burgemeesters

Het Algemeen Bestuur bepaalt de hoofdlijnen van het regionale veiligheidsbeleid en stelt de daaruit voortvloeiende beleidsplannen vast. Verder neemt het Algemeen Bestuur besluiten over onderwerpen als de begroting, de jaarrekening en het beheer van de organisatie.

Het Algemeen Bestuur van de VRH bestaat uit de negen burgemeesters van de regio:

dhr. J.J. van Aartsen,	tot 1 maart 2017 burgemeester Den Haag (voorzitter)
mw. P.C. Krikke	sinds 12 maart 2017 burgemeester Den Haag (voorzitter, sinds 12 april 2017)
dhr. C.B. Aptroot,	burgemeester Zoetermeer (plaatsvervangend voorzitter, tot 12 april 2017 portefeuille informatievoorziening en meldkamer) vanaf 16 januari 2017 waarnemend burgemeester Wassenaar
dhr. M.J. Bezuijen,	burgemeester Rijswijk, (portefeuille rampenbestrijding & crisisbeheersing, sinds 11 oktober 2017 ook portefeuille Brandweer)
mw. F. Ravestein,	burgemeester Pijnacker-Nootdorp (portefeuille acute zorg, sinds 12 april ook portefeuille GHOR)
dhr. J.Th. Hoekema,	tot 15 januari 2017 burgemeester Wassenaar (portefeuille P&O en GHOR)
dhr. A.J. Rodenburg,	burgemeester Midden-Delfland (portefeuille financiën neemt sinds 12 april 2017 ook de portefeuille personeel waar)
dhr. K. Tigelaar	burgemeester Leidschendam-Voorburg (portefeuille gemeenten/Oranje Kolom, sinds 12 april 2017 de portefeuille informatievoorziening en meldkamer)
dhr. J. van der Tak,	tot 1 oktober burgemeester Westland (portefeuille Brandweer)
mw. A.M.A. van Ardenne	sinds 1 oktober burgemeester Westland
mw. J.M. van Bijsterveldt	burgemeester Delft (portefeuille vitale infrastructuur inclusief waterpartijen)

Het nemen van besluiten door het Algemeen Bestuur vindt plaats op basis van een gewogen stemverdeling*1 te weten:

a. gemeenten < 30.000 inwoners	: 1 stem;
b. gemeenten ≥ 30.000 tot 90.000 inwoners	: 2 stemmen;
c. gemeenten ≥ 90.000 tot 150.000 inwoners	: 3 stemmen;
d. gemeenten ≥ 150.000 tot 300.000 inwoners	: 4 stemmen;
e. gemeenten ≥ 300.000 inwoners	: 5 stemmen.

Voor de vaststelling van het aantal inwoners van de betrokken gemeente(n) wordt uitgegaan van de per 1 januari van het voorafgaande jaar door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers.

*1 Gemeenschappelijke Regeling VRH; artikel 8.

Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur wordt gevormd door mw. P.C. Krikke (vrz.), dhr. C.B. Aptroot (plv.vrz.), dhr. A.J. Rodenburg (portefeuille financiën en per 12 april 2017 waarnemend voor de portefeuille P&O).

1.3 Resultaten

Het gerealiseerde resultaat over het jaar 2017 bedraagt **voordelig € 1,5 mln.**

Het behaalde resultaat ligt in de lijn met de in de bestuurlijke marap 2017 gerapporteerde verwachting.

Het voordelige resultaat 2017 is op hoofdlijnen samengesteld uit de volgende posten:

Voordeel vacatureruimte **voordelig € 0,8 mln.**

De formatie van Veiligheidsregio Haaglanden bestaat in 2017 uit 853 fte en ca. 280 vrijwilligers.

Belangrijkste oorzaak voor het voordelige resultaat is nog steeds het aantal vacatures in 2017. Inmiddels is gedurende 2016 en 2017 een aantal van 55 aspirant brandwachten gestart met de opleiding. Hiervan zijn er inmiddels 47 ingestroomd in de operationele dienst. Voor andere functies ondervindt de VRH het effect van de aantrekkende arbeidsmarkt. Het is lastiger vacatures in te vullen en indien nodig is dan ook tijdelijk personeel ingehuurd. De inspanningen hebben geleid tot een gemiddelde bezetting van 845 fte, een stijging van 9 fte ten opzichte van het vorig jaar. In 2017 zijn veel opleidingsinspanningen geleverd om de kwaliteit van de VRH te borgen.

Voordeel in de bedrijfsvoering **voordelig € 0,5 mln.**

De meevaller in de bedrijfsvoering is het gevolg van de incidentele verkoopopbrengst van vervangen voertuigen. De verkoop van dienstvoertuigen leverde € 0,2 mln. op. Ook de effecten van energiebesparende maatregelen in combinatie met lagere energieprijzen leveren een voordeel op van € 0,3 mln.

Onvoorzien niet nodig **voordelig € 0,2 mln.**

In de gemeentelijke bijdrage is een bedrag van € 0,15 per inwoner, ofwel € 169.000 opgenomen voor onvoorziene uitgaven. Het AB heeft niet besloten deze post aan te wenden.

2. Paragrafen

2.1 Gemeentelijke bijdrage

De gemeentelijke bijdrage 2017 was begroot op € 80.837.000. In deze bijdrage is o.a. een post onvoorzien opgenomen van € 0,15 per inwoner. Omdat het AB niet besloten heeft deze bijdrage in 2017 aan te wenden, is deze derhalve niet gefactureerd. De werkelijke bijdrage 2017 is vastgesteld op € 81.193.000 Het verschil wordt onder andere veroorzaakt door de nacalculatie van de overgangsregeling FLO. De bijdrage per gemeente over het jaar 2017 ziet er grafisch als volgt uit.

Grafiek 1) Gemeentelijke bijdrage 2017.

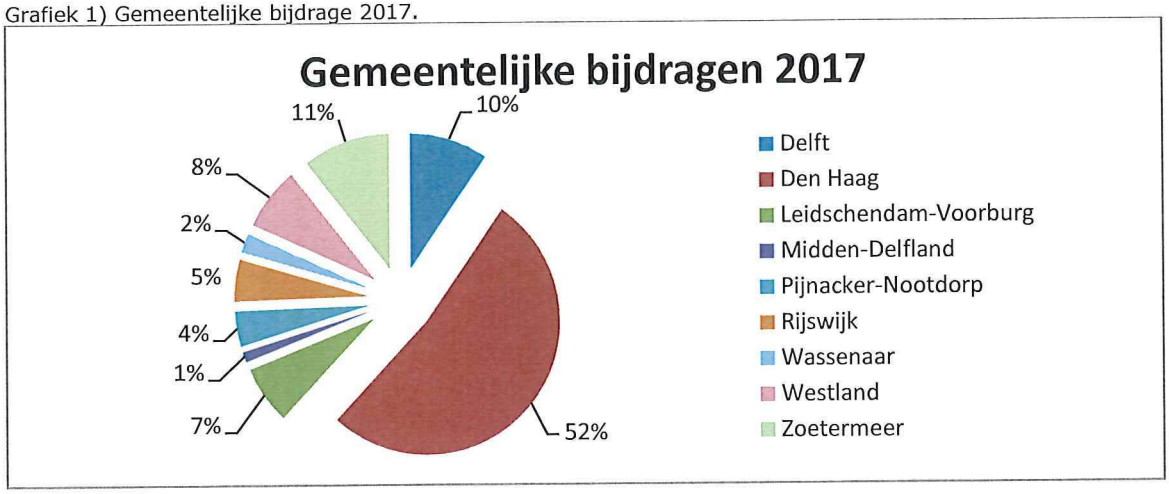

2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

In deze paragraaf wordt u geïnformeerd over potentiële risico's en de vertaling van deze risico's tot een acceptabel weerstandsvermogen. Risicomanagement is het bewust worden, identificeren, kwantificeren en beheersen van relevante risico's. De risico's worden twee keer per jaar geïnventariseerd en geactualiseerd. Vervolgens wordt bepaald of het hier afgedekte, of niet afgedekte risico's betreft. Voor de niet afgedekte risico's dient een weerstandscapaciteit te worden aangehouden. De risicomanagementrapportage wordt u aangeboden via de bestuurlijke marap, de jaarrekening en de begroting.

Weerstandscapaciteit

Op basis van risico-identificatie en de risicomatrix is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Uitgangspunt hierbij is de statische benadering die ervan uitgaat dat de risico's zich niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang voor zullen doen. De weerstandscapaciteit binnen de VRH bestaat uit de algemene reserve. Deze reserve dient ter dekking van geïdentificeerde risico's van materiële aard. Risico's met een beperkt financieel beslag worden gedekt uit de lopende exploitatie en de post onvoorzien. De toevoeging van een voordelig resultaat aan de algemene reserve is regel tot de algemene reserve het maximum heeft bereikt van 1% van de begrotingsomzet. De huidige hogere algemene reserve is besloten door het Algemeen Bestuur bij de vaststelling van de jaarrekening 2016. De post onvoorzien, groot € 169.000, is gebaseerd op € 0,15 per inwoner. Daarnaast wordt de weerstands-capaciteit gevormd door de deelnemende gemeenten die garant staan voor de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden.

Tabel 1) Overzicht samenstelling weerstandscapaciteit. (bedragen x € 1.000)

Reserves	**2017**
Algemene reserve	1.458
Weerstandscapaciteit	1.458

De berekening van de benodigde weerstandscapaciteit;

Tabel 2) Berekening benodigde weerstandscapaciteit. (bedragen x € 1.000)

Risico's versus weerstandscapaciteit	**2017**
Incidentele risico's	
Transitie landelijke meldkamerorganisatie	438
2e loopbaan beleid	104
Structurele risico's	
Ontwikkelingen vrije instroom vrijwilligers	274
Wet normering rechtspositie ambtenaren	210
Aansprakelijkheid dienstverlening	183
Terrorisme Gevolg Bestrijding	133
WGA/WW	105
Totaal geïdentificeerde niet afgedekt risico's	**1.447**
Gewenste weerstandscapaciteit	1.447
Beschikbare weerstandscapaciteit	**1.458**

Risico's

De VRH onderkent een aantal niet afgedekte risico's. Hieronder is aangegeven welke risico's de VRH onderkent en in hoeverre, indien dit risico zich voordoet, een beroep wordt gedaan op de weerstandscapaciteit. Ten opzichte van de vorige risico-inventarisatie in de bestuurlijke marap 2017 zijn er twee wijzigingen. De inschatting voor het risico 2e loopbaanbeleid is verkleind. De invoering van het Periodiek Preventief Medisch Onderzoek (PPMO) heeft aanleiding gegeven voor een positieve bijstelling. Verder is er helderheid over de verkorting van de 'levensduur tankautospuiten'. Na de melding in de bestuurlijke marap is in lijn met de bespreking in het Algemeen Bestuur besloten afschrijvingstermijn van de betreffende tankautospuiten met technische problemen met 3 jaar te verkorten van 15 tot 12 jaar.

Het effect van bovenstaande komt terug in het voorstel voor de resultaatbestemming.

Incidentele risico's

Transitie landelijke meldkamerorganisatie

In 2013 is het transitieakkoord landelijke meldkamerorganisatie (LMO) getekend. In dit transitieakkoord is afgesproken de realisatie van een landelijke meldkamerorganisatie met maximaal 10 meldkamers. Dit einddoel blijft overeind, maar de minister van V en J heeft aangegeven dat de aanpak van de transitie naar de LMO wordt gefaseerd. De prioriteit ligt bij de regionale samenvoegingstrajecten en het vormen van de landelijke ICT. De inschatting is dat dit in 2020 gerealiseerd kan zijn. De vervolgstappen in de transitie moeten duidelijkheid geven over mogelijke incidentele frictiekosten en de wijze van financieel afrekenen. Inmiddels bestaat er meer financieel inzicht in de gezamenlijke meldkamer Haaglanden - Hollands Midden. In afwachting van de landelijke ontwikkelingen is vooralsnog het financieel risico voor de VRH ongewijzigd berekend op € 438.000.

2e Loopbaanbeleid

Per 1 januari 2006 is de FLO afgeschaft en vervangen door verplicht loopbaanbeleid voor personeel in bezwarende functies. Essentie van het loopbaanbeleid is dat medewerkers twintig jaar werkzaam zijn in een bezwarende functie en daarna overstappen naar een andere functie. Om dit mogelijk te maken investeren medewerker en werkgever in een passende beroepsopleiding. Indien de cao afspraken in overleg met de vakbonden tussentijds niet worden aangepast, zal ingaande 2021 sprake zijn van aanzienlijke meerkosten. In de tussenliggende periode kan de uitkomst van het Periodiek Preventief Medisch Onderzoek (PPMO) aangeven dat het voor een brandweermedewerker verstandig is eerder naar een niet-bezwarende functie door te stromen. Uit de huidige testresultaten is gebleken dat het verwacht percentage uitval lager is dan waar in eerdere berekeningen rekening mee is gehouden. Het restrisico is om genoemde reden opnieuw berekend en legt momenteel een beslag op het weerstandsvermogen van € 104.000.

Structurele risico's

Ontwikkelingen vrije instroom vrijwilligers

De VRH hecht er aan de brandweerzorg in Haaglanden te blijven verzorgen door een beroepsbezetting in combinatie met vrije-instroomvrijwilligers. De beschikbaarheid van de vrijwilligers in de dagsituatie wordt een steeds grotere uitdaging. Om de paraatheid te kunnen blijven garanderen wordt het verloop van de vrijwilligers permanent gemonitord en daar waar mogelijk beïnvloed. Naast wervingscampagnes wordt ook het bedrijfsleven actief benaderd. Zij kunnen medewerkers stimuleren toe te treden tot de brandweer om zodoende de beschikbaarheid te vergroten. Daarnaast zijn vier posten opgeleid om te werken met variabele voertuigbezetting. Dit vergroot onze flexibiliteit. Gezien de landelijke terugloop in aantallen vrijwilligers onderkent de VRH dat ondanks de inspanningen de werving niet volledig zal slagen. Het risico is berekend op € 274.000.

Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra)

De Wnra regelt ingaande 2020 dat ambtenaren zoveel mogelijk dezelfde status krijgen als werknemers in het bedrijfsleven. In dit kader komen bijvoorbeeld arbeidsovereenkomsten in de plaats van de huidige eenzijdige aanstellingen en zullen er cao's moeten worden afgesloten in plaats van eenzijdig vastgestelde rechtspositieregelingen. Binnen de brandweer wordt gewerkt met zowel beroepsmedewerkers als vrijwilligers. Vrijwilligers hebben momenteel een ambtelijke aanstelling, maar onderscheiden zich van andere ambtenaren doordat zij zijn uitgezonderd van veel wettelijke en rechtspositionele bepalingen. De Wnra kan leiden tot het (gedeeltelijke of volledig) einde van het huidige systeem van brandweervrijwilligers en een kostenstijging van 30% tot 50%. Voor de VRH met 280 vrijwilligers zou dit circa € 600.000 per jaar bedragen. De Brandweerkamer heeft besloten een tijdelijke uitzonderingspositie (duur van 2 á 3 jaar) voor veiligheidsregio's te verzoeken, om gedurende die periode een oplossing te zoeken voor het knelpunt. Vooralsnog is het risico voor deze begrotingsperiode ingeschat als klein. Het berekende risico komt hiermee uit op € 210.000.

Aansprakelijkheid dienstverlening

De dienstverlening van de VRH is vastgelegd in procedures. Zo zijn kwaliteit en kwantiteit van de dienstverlening geborgd. Mocht de kwaliteit van de dienstverlening onverhoopt tekort schieten, dan is dit risico deels afgedekt via een WA verzekering. De ervaring leert dat er sprake is van een restrisico (juridische kosten etc.). In het geval van een grieppandemie is de kwantiteit een risico. In dat geval wordt enerzijds de zorgvraag groter, anderzijds valt veel personeel wegens ziekte uit. Het risico is deels afgedekt door het Draaiboek Grieppandemie en Afschaalmodel Brandweer. Het restrisico wordt geraamd op € 183.000.

Terrorisme Gevolg Bestrijding

De kans op een terroristische aanslag in Nederland is reëel. Dit is in lijn met het door de NCTV vastgestelde dreigingsniveau in Nederland. De VRH bereidt zich voor door middel van het project 'optreden bij grootschalige geweldsincidenten'. Het doel van dit project is om de diensten binnen de veiligheidsregio Haaglanden in staat te stellen haar taken uit te voeren tijdens en na grootschalige geweldsincidenten. Groot molest is niet verzekerbaar in Nederland. In geval van schade (uitval materieel en nazorg nabestaanden en personeel) kan een beroep worden gedaan op de Nederlandse Herverzekering maatschappij voor Terrorismeschade (NHT). De VRH houdt rekening met een financieel restrisico. Dit risico is geraamd op € 133.000.

Gemiddeld werkgeversrisico WGA/WW

Voor de gevolgen van arbeidsongeschiktheid van medewerkers, het werkgeversrisico WGA (Wet gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid), is de VRH eigen risico drager. Dit is financieel voordeliger dan het volledig te verzekeren. Met ingang van 2017 is de regelgeving gewijzigd en omvat het eigen risicodragerschap ook de WGA-flex en de ZW. Ook voor de gevolgen van de werkeloosheidswet is de VRH verplicht eigen risico drager, dit betreft zowel tijdelijke als vaste medewerkers. In de budgetten is hier rekening mee gehouden. Echter deze keuze

brengt wel een restrisico met zich mee. Het totale beslag op het weerstandvermogen is berekend op € 105.000.

Overgangsregeling FLO

De afschaffing van de levensloopregeling, versobering van de fiscale ruimte voor storting pensioen en verschuiving van de ingangsdatum AOW zijn aanleiding geweest om het FLO overgangsrecht, zoals dit vanaf 01-01-2006 van kracht is geweest, te herzien. Het VNG-bestuur heeft in de zomer van 2017 het principeakkoord reparatie FLO-overgangsrecht bekrachtigd en vervolgens hebben werkgevers en werknemers begin 2018 het definitief ondertekend. Momenteel wordt dit akkoord door de werkgever verder uitgewerkt. De deelnemende gemeenten dragen individueel zorg voor een voorziening voor deze kosten. De gemeenten zijn separaat geïnformeerd over de indicatieve financiële effecten. In die zin is er voor de VRH geen sprake van een financieel risico.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle gekwantificeerde risico's waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen zijn gevormd en die van materiële betekenis kunnen zijn. Deze ratio bedraagt nu 1,18 (1.458/1.447). De ratio is hoger dan 1,00 (= precies voldoende) en dit betekent dat het weerstandsvermogen meer dan toereikend is. In dit kader wordt voorgesteld de algemene reserve te verlagen met € 11.000. Volledigheidshalve de toevoeging dat als risico's zich onverhoopt en tegelijkertijd voordoen en in de maximale omvang, die de gewenste weerstandscapaciteit te boven gaan.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{1.458 \text{ -/- } 11 \text{ (voorstel verlaging)}}{1.447} = 1{,}00$$

Tabel 3) Ratio weerstandsvermogen (x) betekenis

Betekenis	Ratio weerstandsvermogen
Uitstekend	<2,0
Ruim voldoende	1,4 < x < 2,0
Voldoende	1,0 < x < 1,4
Matig	0,8 < x < 1,0
Onvoldoende	0,6 < x < 0,8
Ruim onvoldoende	< 0,6

Grafiek 2) Ontwikkeling algemene reserve. (x € 1.000)

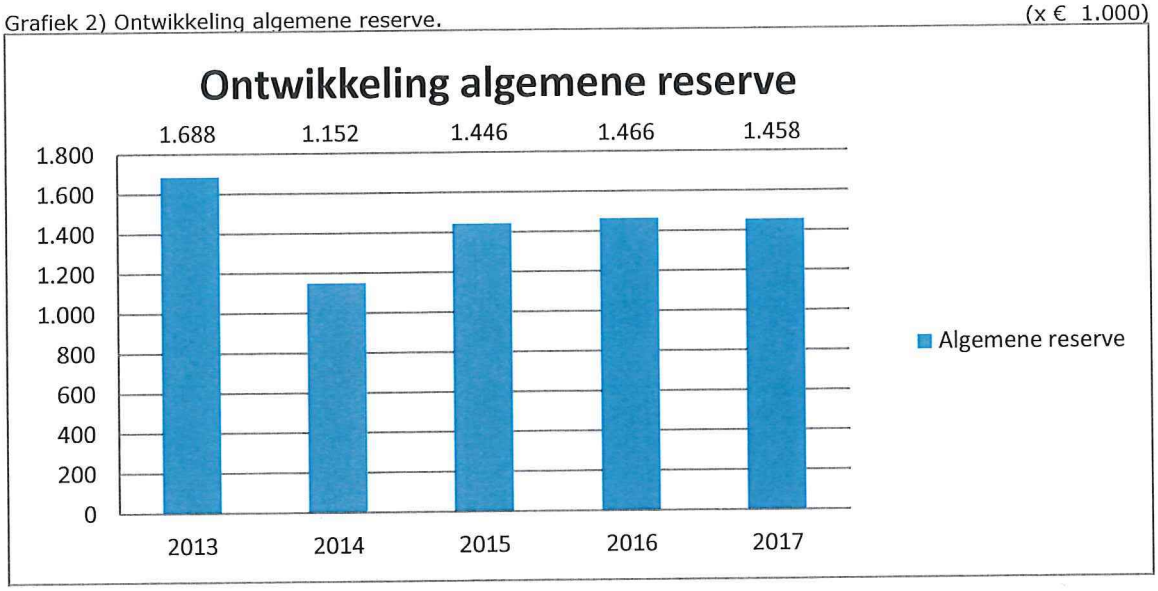

Ingaande 2012 is de algemene reserve afgestemd na bestuurlijke besluitvorming op de geïdentificeerde risico's en daarmee was de ratio weerstandsvermogen exact 'voldoende'.

Ingaande 2015 is er een aantal nieuwe verplichte financiële kengetallen voor gemeenschappelijke regelingen. Deze kengetallen geven een indicatie in hoeverre de VRH het vermogen heeft om in ongunstige tijden haar activiteiten te kunnen voorzetten.

Tabel 4) Kengetallen

Kengetallen	2016	2017
Netto schuldquote	118,96	111,57
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	118,96	111,57
Solvabiliteitsratio	5,18	5,33
Structurele exploitatieruimte	1,12	1,52

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de VRH ten opzichte van de baten. De VRH heeft voor € 73 mln. materiele vaste activa op de balans staan. Hiervan betreft ca. 70% gebouwen (kazernes). Daarnaast heeft de VRH ruim € 40 mln. vooruitgefactureerde gemeentelijke bedragen op de balans staan. Deze posten leiden ertoe dat de schuldquote hoog is.

Het solvabiliteitsratio geeft aan in hoeverre de VRH aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. De veiligheidsregio zelf heeft een beperkt eigen vermogen, omdat gemeenten garant staan voor eventuele risico's (zie eerder paragraaf 2.2). Als gevolg hiervan is een ratio van < 10% aanvaardbaar.

De structurele exploitatieruimte geeft aan in hoeverre de VRH tegenvallers kan opvangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. De flexibiliteit is beperkt. De ruimte 2017 is van incidentele aard.

2.3 Bestemmingsvoorstel gerealiseerd resultaat

Het te bestemmen resultaat van de rekening bedraagt **€ 1.470.000**

Het AB zal bij het vaststellen van de jaarrekening een besluit nemen over de bestemming. Het voorstel is:

- een bedrag van **€ 942.000** terug te betalen aan de in de GR deelnemende gemeenten.
- een bedrag van **€ 370.000** toe te voegen aan de te vormen bestemmingsreserve ter dekking van extra afschrijvingskosten (2018-2023). Deze extra afschrijvingskosten ontstaan door de verkorte levensduur van een aantal tankautospuiten. Het intensieve gebruik en de technische staat van deze specifieke tankautospuiten maken het noodzakelijk de schatting voor de afschrijvingsduur 3 jaar te verkorten.
- De algemene reserve te verlagen met **€ 11.000** vanwege een verlaging van de risico-inschatting voor de 2e loopbaan.
- de post onvoorzien van **€ 169.000** niet in rekening te brengen. Gelet op het resultaat 2017 is de post onvoorzien niet benodigd.

2.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Panden
De VRH heeft een 24-tal panden in gebruik. De kazernes/kantoorpanden in Den Haag (6), Delft (1), Rijswijk (1), Leidschendam-Voorburg (1), Pijnacker-Nootdorp (1), Wassenaar (1) en Zoetermeer Oosterheem (1) zijn in eigendom van de VRH. De overige panden in Midden-Delfland (3), Westland (7), de Yp (1) en Zoetermeer Stadshart (1) worden gehuurd. De conditiemeting van de panden is verwerkt in het meerjaren-onderhoudsplan. Het plan voorziet in een overzicht van onderhoudsactiviteiten voor de jaren 2017-2025. Het uitvoeren van de activiteiten van het onderhoudsplan garanderen dat de panden op het onderhoudsniveau 3 blijven. Dat betekent dat de staat van onderhoud het niveau voldoende kent. Het jaarlijkse groot onderhoudsbudget hiervoor is gebaseerd op een nieuw onderhoudsplan en bedraagt € 729.000. Met het nieuwe plan is invulling gegeven aan de verbeterpunten die de accountant adviseerde naar aanleiding van de controle 2016. De fluctuatie in de uitgaven wordt opgevangen via de voorziening groot onderhoud. Hierbij is gedacht aan lange termijn functionaliteit, veiligheid, maar ook aan duurzaamheid en reductie van energieverbruik. Bij het gunnen van langjarige onderhoudscontracten voor installatieonderhoud is energiebesparing een speerpunt.

Overige kapitaalgoederen
De VRH heeft ook voor het voertuigenbestand en de repressieve middelen een meerjarig investerings- en onderhoudsplanning vastgesteld. De planning omvat ook de verplichte keuringen en certificeringen van het operationeel materiaal. Het onderhoudswerk aan de voertuigen en het repressieve materiaal wordt grotendeels in eigen beheer gedaan.

2.5 Financiering

Voor de financiering maakt de VRH zoveel mogelijk gebruik van eigen middelen. Voor de financiering van de materiële vaste activa heeft de VRH leningen afgesloten bij de BNG. De rentepercentages van de afgesloten leningen liggen tussen de 0,18% en de 4,9%. De lening portefeuille bedraagt eind 2017 € 58,0 mln. en de rentelast € 2,7 mln. (inclusief 0,6 mln. rente in verband met de herfinanciering). De VRH blijft met de afgesloten leningen binnen de renterisiconorm.

2.6 Bedrijfsvoering

2.6.1 Rechtmatigheid

Het Algemeen Bestuur heeft in de vergadering van 7 december 2017 het controleprotocol rechtmatigheid 2017 vastgesteld. Hiermee heeft het Algemeen Bestuur ten behoeve van de interne en externe toetsing aanwijzingen gegeven over de reikwijdte, de normstellingen en de te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. Noemenswaardig is de in de rechtmatigheid-toets betrokken Financiële Verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet zoals vastgesteld door het Algemeen Bestuur in april 2011 en de Controleverordening ex artikel 213 van de Gemeentewet, zoals vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 25 mei 2005. De VRH heeft het controleprotocol rechtmatigheid 2017 nader geoperationaliseerd in het intern controleplan. De accountant heeft bij haar externe toetsing gebruik gemaakt van de interne controlebevindingen.

In de jaarrekeningcontrole over 2016 is er door de accountant een onrechtmatigheid geconstateerd bij 4 van de 70 opdrachten die voor Europese aanbesteding in aanmerking kwamen. In alle vier de gevallen was dit reeds intern gesignaleerd en zijn de nodige maatregelen getroffen. Verder is er, naast de reeds bestaande repressieve controle (een vierjaarlijkse spend-analyse), besloten meer proactief te monitoren. Op deze wijze wil de VRH bewerkstelligen dat er eerder grip verkregen wordt op uitgaven, nog voordat er sprake kan zijn van onrechtmatigheid.

Ook in 2017 zijn een flink aantal Europese aanbestedingen uitgevoerd en afgerond waaronder; Arbodienstverlening, Keuringen en Bedrijfsmaatschappelijk werk, Communicatiemiddelen, Financieel Systeem, Haakarmvoertuig, Schoonmaakdienst-verlening, Uitrukkleding, Basiseenheden/Tankautospuiten en Flexibele arbeid. Deze laatst genoemde was een van de opdrachten waar over het jaar 2016 een onrechtmatigheid was geconstateerd.

De aanbestedingen voor de Interventiekleding, Inhuur boven schaal 9, Assessments en Coaching, Autobanden en Planning & Vakbekwaamheidssysteem zijn in 2017 opgestart. Hierbij zijn de geconstateerde onrechtmatigheden over het controlejaar 2016 opgepakt.

2.6.2 Personeel

De formatie van Veiligheidsregio Haaglanden bestaat in 2017 uit 853 fte en ca. 280 vrijwilligers.

Belangrijkste oorzaak voor het voordelige resultaat is het aantal vacatures in 2017. Inmiddels is gedurende 2016 en 2017 een aantal van 55 aspirant brandwachten gestart met de opleiding. Hiervan zijn er inmiddels 47 ingestroomd in de operationele dienst. Voor andere functies ondervindt de VRH het effect van de aantrekkende arbeidsmarkt. Het is lastiger vacatures in te vullen en indien nodig is dan ook tijdelijk personeel ingehuurd. De inspanningen hebben geleid tot een gemiddelde bezetting van 845 fte, een stijging van 9 fte ten opzichte van het vorig jaar.

Met de instroom van jong personeel, doorstroom van zittend personeel en uitstroom van FLO'ers is de opleidingsbehoefte gestegen. In 2017 zijn veel opleidingsinspanningen geleverd om de kwaliteit van de VRH te borgen. Ook heeft de VRH de afgelopen jaren met trainees gewerkt. De VRH gaat ook de komende jaren door met deze investeringen in medewerkers.

De WNT 2017 stelt een jaarlijkse maximale beloning vast. Deze maximale beloning is ten opzichte van 2016 verhoogd met € 2.000. De maximale beloning 2017 is vastgesteld op € 181.000 per jaar. Voor 2017 heeft de VRH personeel ingeleend binnen de gestelde normering.

2.6.3 Informatiemanagement en automatisering

In 2017 heeft de VRH zich gericht op een aantal speerpunten:
Het programma Business Intelligence heeft belangrijke resultaten geboekt. De (technische) omgeving is, door de implementatie van een datawarehouse, zodanig ingericht dat de koppeling van gegevens uit verschillende systemen mogelijk wordt. Het analyseren van (operationele) informatie wordt daarmee gerealiseerd. Een eerste pilot in 2017 t.a.v. patronen in brand is daarvan het resultaat. Data analyse zal in 2018 als speerpunt verder worden opgepakt.

De VRH volgt in het kader van informatiebeveiliging o.a. het landelijke programma informatiebeveiliging. Eind 2017 heef in het kader van het landelijke programma een collegiale toetsing plaatsgevonden. De conclusie van de toets is dat de VRH goed scoort op het volwassenheidsniveau van de informatiebeveiliging. In 2018 is informatiebeveiliging opnieuw één van de speerpunten waarbij de nadruk zal liggen op een bewustwordingsprogramma voor de medewerkers. De verdere werkzaamheden richten zich op de implementatie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en het borgen van de verschillende informatie beveiligingsaspecten van ICT-diensten bij en met externe leveranciers.

2.6.4 Investeringen

In 2017 is op basis van het investeringsplan € 2.792.000 geïnvesteerd. Hiermee is 70% van de investeringsbegroting gerealiseerd.

De gerealiseerde investeringen betreffen vooral vervangingsinvesteringen in voertuigen en kleding. De investeringen worden toegelicht in bijlage 5. Investeringsplan.

Enkele investeringen zijn vertraagd omdat of de landelijke aanbesteding nog niet was afgerond (haakarmvoertuig) of omdat er nader onderzoek nodig was (piketvoertuigen officier van dienst). Verder was de post onvoorzien niet benodigd en hoefde bij de aanbesteding van de nieuwe tankautospuiten geen voorschot te worden betaald.

Desinvesteringen:
In de activa administratie zijn enkele posten afgeboekt van niet meer aanwezige activa.

2.7 Klachten

De veiligheidsregio kreeg in 2017 8 klachten binnen, 3 meer dan in 2016.

Van één klacht waarvoor inlichtingen nodig waren van de gemeente Den Haag bedroeg de behandeltermijn 6 ½ week. Alle andere klachten waren binnen enkele dagen afgehandeld.

De klachten waren op een na allemaal ongegrond. Een klacht die deels gegrond was had betrekking op geluids- en verkeersoverlast van kazerne Naaldwijk bij nachtelijke uitrukken. In overleg met de indiener heeft de brandweer de uitrukroutes naar sommige incidenten aangepast, omdat dat geen tijdverlies betekende.

Klachten hadden verder betrekking op onder meer verkeersgedragingen en de wijze van communiceren van optreden van de brandweer na een inzet waar de bewoner niet bij was. Het komt voor dat de brandweer in verband met bijvoorbeeld een nacontrole bij een brand of een CO melding zich toegang tot een woning verschaft als de bewoner niet open doet. Dat levert soms schade op en vraagtekens over de toedracht wanneer de bewoner thuis komt

als de inzet achter de rug is. De afwikkeling van incidenten en afdichting van woningen is in zulke omstandigheden echter de taak van de politie.

Meldkamer Ambulancezorg

Bij de Meldkamer Ambulancezorg zijn in 2017 9 klachten ontvangen. Regelmatig gaan de klachten over de lange wachttijd op ambulancezorg. Alle klachten zijn naar tevredenheid afgehandeld. Er zijn in 2017 geen formele klachten ontvangen.

2.8 Verbonden partijen

Er zijn geen privaat- dan wel publiekrechtelijke organisaties waarin de VRH een bestuurlijk en of een financieel belang heeft.

Jaarrekening

3. Balans

(bedragen in duizenden euro's)

BALANS PER 31 DECEMBER	2017		2016	
ACTIVA				
Vaste activa				
1. Materiële vaste activa		73.427		76.449
1.1 Investeringen met een economisch nut	73.427		76.449	
Totaal vaste activa		73.427		76.449
Vlottende activa				
2. Uitzettingen met rentetypische looptijd <1 jaar		42.048		42.220
2.1 Vorderingen op openbare lichamen	29.015		27.852	
2.2 Rijks schatkist	12.861		14.090	
2.3 Overige vorderingen	172		278	
3. Liquide middelen		263		463
3.1 Kassaldi	2		3	
3.2 Banksaldi	261		460	
4. Overlopende activa		2.497		2.156
Totaal vlottende activa		44.808		44.839
Totaal-generaal activa		**118.235**		**121.288**
PASSIVA				
Vaste passiva				
5. Eigen vermogen		6.302		6.286
5.1 Algemene reserve	1.458		1.466	
5.2 Bestemmingsreserve OMS	2.393		2.346	
5.3 Bestemmingsreserve BRW 2020	609		1.009	
5.4 Bestemmingsreserve BDUR	306		306	
5.5 Bestemmingsreserve expl. Bevolkingszorg	66		91	
5.6 Nog te bestemmen resultaat	1.470		1.068	
6. Voorzieningen		1.449		1.446
6.1 Voorziening groot onderhoud	1.449		1.446	
7. Langlopende schulden		58.005		61.168
7.1 Vaste schulden met een rentetypische looptijd	58.005		61.168	
Totaal vaste passiva		65.756		68.900
Vlottende passiva				
8. Netto-vlottende schulden met rentetypische		8.596		7.124
8.1 Overige schulden	8.596		7.124	
9. Overlopende passiva		43.883		45.264
Totaal vlottende passiva		52.479		52.388
Totaal-generaal passiva		**118.235**		**121.288**

4. Overzicht van baten en lasten

(bedragen in duizenden euro's)

	Rekening 2017 (1)	Primaire begroting 2017	Herziene begroting 2017 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2016
Lasten	-95.465	-94.254	-94.866	-599	-94.610
Baten	96.557	93.724	94.336	2.221	93.252
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**1.092**	**-530**	**-530**	**1.622**	**-1.358**
*Toevoeging/onttrekking aan reserves**					
Bestemmingsreserve OMS	-47	100	100	-147	-122
Bestemmingsreserve BRW 2020	400	400	400	0	391
Bestemmingsreserve BDUR	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve FLO	0	0	0	0	327
Bestemmingsreserve Bevolkingszorg	25	30	30	-5	30
Keuzebudget vakantiegeld	0	0	0	0	1.800
Telling toevoeging/onttrekking	378	530	530	-152	2.426
Gerealiseerde resultaat	**1.470**	**0**	**0**	**1.470**	**1.068**

*) Overeenkomstig bestuursbesluit.

Het gerealiseerde resultaat is € 1.470.000 voordelig.

De resultaten per product zijn verder toegelicht vanaf bladzijde 31.

De lasten 2017 zijn € 600.000 hoger dan de begroting. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de MKB. De hogere lasten worden gedekt door de in 2017 gerealiseerde hogere baten. Conform het controleprotocol van de VRH vallen deze afwijkingen buiten het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

Conform artikel 28c van het BBV lichten wij hieronder de incidentele baten en lasten toe van (materiële) omvang.

1) In het kader van het project Brandweer 2020 is in 2017 geinvesteerd in de vernieuwing van de brandweer. De projectkosten zijn voor € 400.000 gedekt uit de hiervoor gevormde bestemmingsreserve Brandweer 2020.

5.1 Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De grondslagen zijn gebaseerd op het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Algemeen uitgangspunt is dat het stelsel van baten en lasten wordt toegepast. Hoofdregel is dat als prijsgrondslag de historische kostprijs wordt gehanteerd inclusief BTW. De bedragen in de jaarrekening betreffen duizenden euro's tenzij anders vermeld. Alle vorderingen en schulden zijn tegen hun nominale waarde verantwoord.

Materiële vaste activa

Algemeen uitgangspunt is dat het baten- en lastenstelsel wordt toegepast. Hoofdregel is dat als prijsgrondslag de historische kostprijs inclusief BTW wordt gehanteerd. De post materiële vaste activa betreft investeringen met economisch nut. De materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs en worden in de regel annuïtair (panden) of lineair (overig) afgeschreven. De afschrijving vangt aan vanaf het eerste boekjaar na ingebruikname van het actief.

Afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de verwachte technische of economische levensduur overeenkomstig de Financiële Verordening* ex art 212 Gemeentewet. Waardeverminderingen worden onafhankelijk van het resultaat van het begrotingsjaar in aanmerking genomen. In 2017 is afgeschreven conform de financiële verordening zoals deze op 7 december 2016 door het Algemeen Bestuur nader is vastgesteld.

*Financiële Verordening art 10:

1. Materiële vaste activa zijn te onderscheiden in
   a. investeringen met een economisch nut;
   b. investeringen met een maatschappelijk nut.
2. Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, zonodig aangepast voor duurzame waardevermindering.
3. De afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.

<u>Investeringen met een economisch nut.</u>

1. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000,- of een levensduur korter dan 2 jaar, worden niet geactiveerd tenzij regelgeving anders voorschrijft.
2. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd.
3. Kosten voor het afsluiten van geldleningen, kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief en het saldo van agio en disagio worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.
4. Afschrijving van activa vindt plaats op basis van de lineaire methode. Voor specifieke objecten kan de annuïtaire methode toegepast worden.
5. De omslagrente voor de rentetoerekening van de kapitaallasten wordt bepaald door het rentetotaal van de uitstaande leningen en de bij de begroting vastgestelde gecalculeerde rente over het eigen vermogen en de voorzieningen.

6. De materiële vaste activa met economisch nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten, worden als volgt afgeschreven:
   a. niet afschrijven: gronden, uitzondering erfpacht op basis van looptijd;
   b. 40 jaar: nieuwbouw gebouwen (op basis van annuïtaire afschrijving);
   c. 15-20 jaar: renovatie, aanpassing en aankoop van gebouwen technische installaties gebouwen, groot gereedschap;
   d. 5-20 jaar hulpverleningsvoertuigen, containers, aanhangers, vaartuigen, afhankelijk van de richtlijnen van BZK ;
   e. 10 jaar: meubilair en kantoorinventaris;
   f. 5-10 jaar: brandweermateriaal, ladders, voertuiginventaris, OGS pakken, adembescherming, duikmateriaal;
   g. 4-7 jaar: personen- en bestelauto's;
   h. 5 jaar: kantoorapparatuur, automatiseringsapparatuur, communicatieapparatuur en verbindingsmiddelen (uitgezonderd de kantoorautomatisering);
   i. 3-5 jaar: automatiseringsapparatuur, communicatieapparatuur en verbindingsmiddelen dat wordt ingezet binnen de kantoorautomatisering.
   j. Indien richtlijnen van de externe financier dit voorschrijven kan van de afschrijvingstermijnen onder a t/m i worden afgeweken.

7. Van het bepaalde in lid 9 kan door het Dagelijks Bestuur met inachtneming van het besluit Begroting en Verantwoording worden afgeweken. Afwijkingen worden ter kennis gebracht van het Algemeen Bestuur.

Vlottende activa en passiva

Vlottende activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Vorderingen worden gewaardeerd onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve betreft het weerstandsvermogen van de VRH. Daarnaast is er een aantal specifieke bestemmingsreserves voor bijvoorbeeld het Openbaar Meldsysteem (OMS): voor- en nadelen van de OMS exploitatie worden ten gunste of ten laste van deze reserve gebracht. In 2010 is een voorziening groot onderhoud t.b.v. de overgenomen panden gevormd. In 2017 heeft een dotatie aan deze voorziening plaatsgevonden op basis van de meerjarig onderhoudsplannen (MOP's). Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overheadtoerekening

De loonkosten van de Commandanten, directeuren en hoofden van afdelingen worden met ingang van 2017 aan het product overhead toegerekend. Ook de kosten van de afdelingen Financien Control en Kwaliteit (FC&K), Communicatie Informatievoorziening en Automatisering (CI&A), Human Resource Management (HRM) en het algemene deel van de afdeling Facilitaire Dienst (FD) worden aan dit product toegerekend. Het betreft hier met name het kantoorpand van de ondersteunende diensten.

WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector heeft de VRH zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT.

VPB

Ook in 2017 is de VRH geen ondernemer voor de vennootschapsbelasting. Op basis van de Wet markt en overheid is in 2016 getoetst of de VRH met ingang van 2016 wel of niet als ondernemer voor de vennootschapsbelasting moet worden aangemerkt.

5.2 Toelichting op de balans

(bedragen in duizenden euro's)

Toelichting op de balans	31-12-2017	31-12-2016

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

1.1 Investeringen met economisch nut **73.427** **76.449**

MVA	Boekwaarde primo	Investeringen 2017	Desinvesteringen 2017	Afschrijvingen	Boekwaarde ultimo
Gronden	7.842			4	7.838
Gebouwen	54.910	45	80	2.357	52.518
Vervoermiddelen	11.039	1.360	111	1.792	10.496
Machines, apparaten, installaties	1.690	0	1	537	1.152
Overige materiële vaste activa	968	1.387	90	842	1.423
Telling	76.449	2.792	282	5.532	73.427
OHW		0			0
Telling	76.449	2.792	282	5.532	73.427

De investeringen zijn toegelicht in bijlage 4. Investeringsplan. De desinvesteringen betreffen niet meer aanwezige activa waaronder een tankautospuit en smartphones.

Schattingswijziging deel tankautospuiten
Van acht tankautospuiten is besloten de technische levensduur in te korten. Dit leidt tot een extra afschrijvingslast van € 370.000 over de periode van 6 jaar. De problematiek met betrekking tot de levensduur is in oktober via de marap ter kennis gebracht van het AB. Aan het bestuur wordt via het "voorstel bestemming resultaat 2017" voorgesteld een bestemmingsreserve te vormen van € 370.000 ter dekking van de extra afschrijvingslast 2018-2023.

Er zijn geen bijdragen van derden opgenomen in de activa.

2. Uitzettingen met rentetypische looptijd van < 1 jaar

2.1 Vorderingen op openbare lichamen

Het betreft hier reguliere vorderingen op openbare lichamen. **29.015** **27.852**

Het betreft hier voornamelijk gefactureerde diensten c.q. doorberekende kosten aan openbare lichamen.

Met ingang van 2016 wordt de inwonerbijdrage die bij de deelnemende gemeenten in rekening is gebracht voor het komende kalenderjaar en die per 31 december nog niet ontvangen is, opgenomen onder de overige vorderingen op openbare lichamen. Daarnaast is deze inwonerbijdrage als vooruit-ontvangen baten verantwoord onder de overlopende passiva. Hierbij is aansluiting gezocht op het factuurmoment van deze vordering.

Het bedrag van de vooruit gefactureerde inwonerbijdrage m.b.t. 2017: € 28.647.252

5.2 Toelichting op de balans (vervolg)

(bedragen in duizenden euro's)

Toelichting op de balans	31-12-2017	31-12-2016
2.2 Rijks schatkist	**12.861**	**14.090**

Op basis van de Wet financiering decentrale overheden, is de VRH verplicht om overtollige liquide middelen bij de schatkist aan te houden. In onderstaande tabel zijn de kwartaalcijfers opgenomen van de buiten de Rijks schatkist aangehouden middelen. Het kwartaal gemiddelde is berekend op basis van het gemiddelde saldo per dag.

	Kw 1	Kw 2	Kw 3	Kw 4
Gemiddelde per kwartaal	7	6	9	7
Drempelbedrag 0,75 % van de begroting	708	708	708	708
Ruimte onder het drempelbedrag	701	702	699	701

2.3 Overige vorderingen		**172**	**278**

Hierin zijn de reguliere overige vorderingen opgenomen, niet zijnde de vorderingen op openbare lichamen. De transitorische en nog te facturen posten zijn onder de overlopende activa verantwoord. De voorziening dubieuze debiteuren ad € 10.000 is in mindering gebracht op de nominale waarde van de (overige) vorderingen.

3. Liquide middelen			
3.1 Kassaldi		**2**	**3**
3.2 Banksaldi		**261**	**460**
Betaalrekeningen:	261		
ABN-AMRO	20		
BNG	241		
4. Overlopende activa		**2.497**	**2.156**
- *Vooruitbetaalde bedragen*	1.720		
OMS kosten	733		
Softwarelicenties	414		
Huur panden	116		
Verzekeringen	329		
Overige vooruitbetaalde kosten	128		
- *Nog te ontvangen*	777		
RAV verrekeningen	403		
Gem.bijdrage, post onvoorzien	169		
Overige nog te ontvangen bedragen	205		

5.2 Toelichting op de balans (vervolg)

(bedragen in duizenden euro's)

Toelichting op de balans	31-12-2017	31-12-2016
PASSIVA		
5.1 Algemene reserve VRH	**1.458**	**1.466**

De algemene reserve vormt de algemene weerstandscapaciteit.

- *Algemene reserve VRH*

Stand primo	1.466
- afrekening saldo van de rekening 2016	-8
Stand ultimo	1.458

Door het AB VRH is op basis van het voorstel in de jaarrekening 2016, besloten de algemene reserve te verlagen naar € 1.458.000*. De algemene reserve sluit aan op de gewenste weerstandscapaciteit.

* (conform AB besluit april 2017)

5.2 Bestemmingsreserve OMS	**2.393**	**2.346**

Stand primo	2.346
- dotatie 2017	47
- besteding 2017	0
Stand ultimo	2.393

Het bouwbesluit heeft mede tot gevolg dat het aantal verplichte aansluitingen op het Openbaar meldsysteem terugloopt. Daarnaast zijn er landelijke ontwikkelingen op dit beleidsterrein. De meldkamer zal overgaan naar de landelijke meldkamerorganisatie (LMO). Tegelijkertijd is de vraag ontstaan in hoeverre het aanbieden van een OMS-aansluiting aan de markt moet worden overgelaten. Voorzien wordt dat met de realisatie van de LMO het technisch mogelijk is een OMS-aansluiting via meerdere partijen aan te bieden. De VRH onderzoekt de mogelijkheden om op een zorgvuldige manier deze transitie te bewerkstelligen. De kwaliteit van de OMS aansluiting, en daarmee de veiligheid, blijft voorop staan. Dit betekent dat in de periode tot 2020 samen met de partners een geleidelijke transitie voorzien is voor het OMS. De VRH De bestemmingsreserve OMS is toereikend om de transitiekosten de komende jaren af te dekken.

5.3 Bestemmingsreserve BRW 2020	**609**	**1.009**

Stand primo	1.009
- dotatie 2017	0
- besteding 2017	-400
Stand ultimo	609

De projecten in het kader van Brandweer 2020 zijn in volle gang. Ook in 2017 zijn in het kader van vernieuwing uitgaven gedaan die gedekt worden uit de reserve Brandweer 2020.

5.2 Toelichting op de balans (vervolg)

(bedragen in duizenden euro's)

Toelichting op de balans		31-12-2017	31-12-2016
5.4 Bestemmingsreserve BDUR		**306**	**306**
Stand primo	306		
- dotatie 2017	0		
- besteding 2017	0		
Stand ultimo	306		

Deze reserve is bestemd voor toekomstige bijzondere evenementen.

5.5 Bestemmingsreserve exploitatie Bevolkingszorg		**66**	**91**
Stand primo	91		
- dotatie 2017	0		
- besteding 2017	-25		
Stand ultimo	66		

Deze reserve is bestemd ter dekking van de toegenomen regionale gemeentelijke piketten.

5.6 Nog te bestemmen resultaat (saldo vd rekening)		**1.470**	**1.068**
Stand primo	1.068		
- afrekening saldo van de rekening 2016*	-1.068		
- Gerealiseerd resultaat 2017	1.470		
Stand ultimo	1.470		

* (conform AB besluit april 2017)

Een voorstel voor de bestemming van het gerealiseerde resultaat is opgenomen in paragraaf 2.3 Bestemmingsvoorstel gerealiseerd resultaat.

5.2 Toelichting op de balans (vervolg)

(bedragen in duizenden euro's)

Toelichting op de balans	31-12-2017	31-12-2016

PASSIVA

Overzicht reserves

Reserves	primo	afrekening t/m 2016	toevoeging 2017	onttrekking 2017	saldo rekening 2017	ultimo
Algemene reserve	1.466	-8				1.458
OMS	2.346		47	0		2.393
BRW 2020	1.009		0	-400		609
BDUR	306					306
Oranje Kolom	91			-25		66
Verrekening gemeenten	0	1.076				0
Saldo van de rekening	1.068	-1.068			1.470	1.470
Totaal eigen vermogen	6.286	0	47	-425	1.470	6.302

6. Voorzieningen

1.449 **1.446**

6.1 Voorziening groot onderhoud

Stand primo	1.446
- dotatie 2017	738
- onttrekking 2017	-735
Stand ultimo	1.449

In 2017 is de dotatie 2017 vastgesteld op € 738.000. Op basis van het geactualiseerde meerjarige onderhoudsplan, is de jaarlijkse dotatie vanaf 2018 vastgesteld op € 738.000.

5.2 Toelichting op de balans (vervolg)

(bedragen in duizenden euro's)

Toelichting op de balans	31-12-2017	31-12-2016

PASSIVA

7. Langlopende schulden

7.1 Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of groter **58.005** **61.168**

Financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken. De langlopende leningen zijn gebruikt ter financiering van de materiële vaste activa.

De VRH heeft eind 2017 twee leningen met een hoge rente (3,85% en 4,15%) geherfinancierd via twee leningen met een lage rente (0,915% en 0,595%).

Aflossing en rente lopende leningen:		
Aflossingsdeel 2017	3.163	
De rentelast 2017 bedraagt	2.688	
Leningen met een rentetypische looptijd van 1-5 jaar		2.775
Leningen met een rentetypische looptijd langer dan 5 jaar		55.230
Verloop langlopende schulden:		
Stand	31-12-2016	61.168
Aflossing	2017	-3.163
Opname nieuwe lening	2017	0
Stand	31-12-2017	**58.005**

In de aflossing is inbegrepen de omzetting van twee leningen in verband met de herfinanciering.

8. Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar

8.1 Overige schulden **8.596** **7.124**

- Crediteuren		4.687
Het crediteurensaldo eind 2016 was € 3.903.000		
- Te betalen afdrachten en overig		3.909
Te betalen loonheffingen	3.200	
Te betalen afdracht ABP	709	

Het betreft hier voornamelijk de reguliere afdrachten aan de Belastingdienst inzake af te dragen loonheffingen en aan het ABP voor af te dragen pensioenpremie.

5.2 Toelichting op de balans (vervolg)

(bedragen in duizenden euro's)

Toelichting op de balans			31-12-2017	31-12-2016
PASSIVA				
9. Overlopende passiva			**43.883**	**45.264**
- *Vooruitontvangen bedragen*		**41.885**		
Vooruitontvangen gemeentelijke bijdragen	41.269			
Vooruitontvangen projectgelden	616			
- *Nog te betalen bedragen*		**1.998**		
Rente lopende leningen	667			
Versterkt Ouderdoms Pensioen 2015/2016	200			
Blusrobot	194			
KPN beheer december 2017	150			
Vrijwilligers 4e kw. 2017	140			
Brandkranen	114			
Gas en electra	84			
Overige nog te betalen kosten	449			

5.2 Toelichting op de balans (vervolg)

Toelichting op de balans

PASSIVA

Belangrijke financiële rechten en verplichtingen.

De VRH heeft de volgende in het bijzonder genoemde activa en verplichtingen:

Voor de kantoorautomatisering is een DFA (Dienstverlening Financiële Afspraken) afgesloten met een looptijd tot 7 december 2018. Deze DFA is te verlengen telkens met een jaar tot 7 december 2025. De kosten verbonden aan deze DFA zijn € 2.0 mln. (incl. 21% b.t.w.) voor het komende jaar op basis van de begroting dienstverlening 2018.

De VRH heeft geen voorziening getroffen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen zoals kosten voormalig personeel. Deze worden gedekt uit de lopende begroting.

De VRH heeft de volgende langlopende huurovereenkomsten:

Afgesloten met	Eindigt	Huurbedrag 2017	Verhuurbedrag 2017
Gemeente Midden-Delfland:			
kazerne Den Hoorn	31-12-2022	17.214	
kazerne Maasland	31-12-2022	19.280	
kazerne Schipluiden	31-12-2023	56.085	
Gemeente Westland, kazernes	31-12-2018	474.063	
Gemeente Zoetermeer kazernes	31-12-2019	191.901	
Politie, Meldkamer*	01-11-2022	428.086	
Politie Kantoorruimte*	31-10-2022	181.176	
GGD, locatie Delft	28-02-2020		21.965
GGD, locatie Voorburg	31-12-2019		21.965

*Over de eerste 5 jaar is een huurkorting ontvangen van 18,75%. Per 1 november 2017 is deze korting vervallen. De kantoorruimte die bij de Politie gehuurd wordt, is in 2017 afgenomen door een gedeeltelijke verhuizing naar de Dedemsvaartweg.

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Product 120.1 BRANDWEERZORG

(bedragen in duizenden euro's)

	Rekening 2017 (1)	Primaire begroting 2017	Herziene begroting 2017 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2016
Lasten	-68.215	-80.932	-68.655	440	-79.832
Baten	68.850	80.532	68.255	595	78.243
Saldo van baten en lasten	635	-400	-400	1.036	-1.588
Toevoeging/onttrekking aan reserves	400	400	400	0	2.106
Gerealiseerde resultaat	1.035	0	0	1.035	516

Brandweerzorg

Natuurlijk is de brandweer er om branden te blussen. Maar de brandweer doet veel meer. Of het nu gaat om het redden van mensen bij verkeersongevallen, waterongevallen, ongevallen met gevaarlijke stoffen, reddingen op hoogte of dieren in nood. Ook in het voorkomen van incidenten als brand heeft de brandweer een belangrijke maar ook omvangrijke taak.

Doelstelling/activiteiten

Zorgdragen voor de lokale operationele brandveiligheid van de verzorgingsgebieden met een moderne krachtige en slagvaardige brandweerorganisatie met aandacht voor preventieve en preparatieve processen en met een lokale inbedding.

Kwantitatieve kengetallen	Meet-eenheid	Rekening 2017 (1)	Begroting 2017 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2016
In hoeveel procent van de aangevraagde adviezen externe veiligheid is binnen de daarvoor gestelde termijn het advies afgegeven?	%	98	99	-1	Nieuw
In hoeveel procent van de aangevraagde (preventie) adviezen is binnen de hiervoor gestelde termijn afgegeven? (Hoog, Midden en Laag risico)	%H	90	95	-5	95
	%M	93	95	-2	95
	%L	94	95	-1	95
In hoeveel procent van de relevante evenementen waarbij de brandweer moet adviseren (conform de regionale evenementenkalender), heeft de brandweer geadviseerd.	%	100	99	1	100
Alle unieke objecten zoals opgenomen in het Handhaving Uitvoering Protocol (HUP) Norm: 90%*.	aantal	2.822	1.820	1.002	1.431
	%	140	90	50	103
Deelname klassen basisonderwijs aan programma 'Brandveilig Leven' en tevredenheidcijfer**.	% / 1-10	39% / 8,4	80% / >7	-32%/1,4	Nieuw
In hoeveel procent van de prio-1 (binnenbrand) uitrukken door de brandweer wordt de opkomsttijd behaald (norm 80% binnen 8 min.)	%	88	80	8	93

* De ingezette veranderingen in het kader van brandweer 2020 hebben geleid tot een prestatie uitkomst van 140%. De verbetering van de kwaliteit van GEO en GIS heeft meer inzicht gegeven in het aantal unieke objecten. Het gebruik van business intelligence (realtime sturingsmogelijkheden) in combinatie met versterking van het eigenaarschap bij medewerkers en een efficiëntere inrichting van het werkproces (digitalisering archieven / mobiele devices) maakte het mogelijk toezicht te houden op een groter aantal unieke objecten dan oorspronkelijk bedacht was.

**52% Van alle groepen heeft zich aangemeld voor een voorlichting op school. Als gevolg van afzeggen vanuit school of het niet beschikbaar hebben van voorlichters (VRH) is uiteindelijk 39% van de klassen bezocht. Inmiddels zijn er meer voorlichters beschikbaar.

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Kwantitatieve kengetallen	Meet-eenheid	Rekening 2017 (1)	Begroting 2017 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2016
Hoeveel procent van de repressieve medewerkers heeft voldaan aan de oefenverplichting ROP (opgeleid en geoefend conform de gestelde eisen). Gekeken wordt naar de aanwezigheid bij oefeningen. (kwantitatief) Norm: 80%	%	86	80	6	66

Financiële ontwikkelingen
Het gerealiseerde resultaat over 2017 bedraagt € 1.035.000 voordelig.

Toelichting:
Het verschil in lasten en baten is voornamelijk ontstaan door hogere FLO kosten van € 0,4 mln (en nacalculatie met gemeenten). Het resultaat van € 1.035.000 is vooral veroorzaakt door vacatureruimte vooral bij Risicobeheersing. Het betreft hier vacatures met een specialistisch karakter die moeizaam kunnen worden ingevuld. In 2017 is zo nodig ingehuurd. De werving wordt in 2017 gecontinueerd. Daarnaast is het resultaat positief beinvloed door enkele verkregen subsidies.

De directie Brandweer heeft in 2017 wederom geïnvesteerd in strategische missie "Brandweer 2020", een brandweer die zorg op maat levert, meer zichtbaar en benaderbaar is en haar werk met goed vakmanschap uitvoert. Hierbij staan drie belangrijke pijlers centraal te weten Flexibiliseren, Specialiseren en Differentiëren.

Flexibiliseren
De zorg op maat wordt ondersteund door het project "Uitruk op Maat". Op zeven kazernes in de regio wordt op dit moment met een flexibele bezetting gereden naar incidenten. Het type incident is hierdoor maatgevend geworden en geeft hiermee uitvoering aan de beleidsdoelstelling "Brandbestrijding op Maat". Voor een stabiele continuïteit wordt "Uitruk op Maat" in 2018 verder geborgd door middel van het opleiden van meer kazernes, te weten Stadshart, Leidschendam Voorburg en Maasland.

Specialiseren
Er zijn resultaten behaald op het gebied van professionaliseren en specialiseren van de medewerkers. Om van regel- naar risicogericht te kunnen gaan werken én om antwoord te kunnen geven op de hulpvragen vanuit een meer complexe samenleving worden medewerkers Risicobeheersing momenteel meer specialistisch opgeleid. Daarnaast draaien binnen de afdeling Incidentbestrijding de projecten Florian en PG2. Deze projecten hebben als doel om een kwaliteitsslag te kunnen realiseren op het gebied van brandbestrijding en om de brandweerman voor te bereiden hoe om te gaan met grootschalige incidenten zoals terroristische aanslagen.

Differentiëren
De pijler differentiëren wordt vooral vorm gegeven door de doorontwikkeling op het gebied van risico analyses en classificering. Dit is onder andere van belang om te kunnen differentiëren in de werkwijze per risicogebied en geeft invulling aan de strategische beleidsdoelstelling "wijk- en risicogericht werken". Ook worden de mogelijkheden onderzocht om te varierenin dag- en nachtsterkte.

Strandveiligheid Den Haag

Strandveiligheid is als pluspakket vanuit de gemeente Den Haag ondergebracht bij de VRH. Voor de strandbewaking heeft de VRH een dienstverleningsovereenkomst met de Haagse Vrijwillige Reddingsbrigade afgesloten. In de DVO is afgesproken dat voor het jaar 2017 de reddingsbrigade in de weekenden in de maanden juni, juli en augustus en gedurende de zomervakantie strand-wachten levert voor de bewaking. De HVRB beschikt over zo'n 100 strandwachten. In 2017 hebben de strandwachten, vanaf 4 posten verdeeld over het noorder- en zuiderstrand, in totaal 18780 uren gedraaid, 33 drenkelingen en 20 watersporters gered. Daarnaast zijn er 113 zoekgeraakte kinderen opgevangen en is er 501 keer EHBO verricht.

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Product 120.2 CRISISBEHEERSING

(bedragen in duizenden euro's)

	Rekening 2017 (1)	Primaire begroting 2017 (2)	Herziene begroting 2017	Verschil (1-2)	Rekening 2016
Lasten	-2.164	-2.896	-2.395	231	-2.383
Baten	2.436	2.896	2.395	41	2.599
Saldo van baten en lasten	272	0	0	272	216
Toevoeging/onttrekking aan reserves	0	0	0	0	22
Gerealiseerde resultaat	272	0	0	272	238

Crisisbeheersing
De Veiligheidsdirectie, die wordt gevormd door de directieleden van de brandweer GHOR/MKA, politie en gemeentelijke kolom, heeft de samenwerking tussen de kolommen beschreven in het Multidisciplinair Organisatieplan Rampen & Crisisbeheersing. Via dit plan zijn de ambities uit het Regionaal beleidsplan 2014 - 2017 zijn geborgd

De interdisciplinaire samenwerking wordt vormgegeven door een flexibele uitvoeringsorganisatie die zich richt op de volgende inhoudelijke taakvelden:

- Multidisciplinair Opleiden, Trainen, Oefenen en Evalueren;
- Multidisciplinair Informatiemanagement;
- Multidisciplinaire planvorming en netwerken;
- Gemeentelijke aansluiting bij de interdisciplinaire samenwerking;
- Bedrijfsvoering.

Doelstelling/activiteiten
Versterking van de positie van de regionale brandweer als één van de partners in het netwerk van de rampenbestrijding.

Kwantitatieve kengetallen	Meet-eenheid	Rekening 2017 (1)	Begroting 2017 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2016
Ontkleurde functionarissen(niet namens de eigen kolom/werkgever) die volgens beleid VRH een training en oefening hebben gevolgd.	%	90	100	-10	75
Jaarlijks wordt met alle partners waarmee convenanten zijn afgesloten de basisactielijst besproken (100%)	%	100	100	0	100
Hoeveel procent van de wettelijk verplichte plannen zijn binnen de daarvoor gestelde normtijd geactualiseerd (100%)	%	100	100	0	100
In hoeveel (procent van de) gevallen waren de ondersteunende (ICT) systemen toegankelijk tijdens een incident voor alle COPI en ROT deelnemers en actiecentra en hebben ze gewerkt tijdens het optreden van de regionale crisisorganisatie bij incidenten/gebeurtenissen.	%	100	100	0	100

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Financiële ontwikkelingen

Het gerealiseerde resultaat over 2017 is € 272.000 voordelig.

Toelichting:

In 2017 heeft evenals in 2016 veel in het teken van terrorismegevolgbestrijding (TGB) gestaan. Hierdoor is een aantal in 2016 uitgestelde opleidingen en oefeningen uitgevoerd in 2017 – tevens in het teken van TGB. De onderuitputting in 2017 staat haaks op de inspanningsverplichting die crisisbeheersing heeft op basis van de ambities van het regionale beleidsplan 2015 – 2018. Het betreft bijvoorbeeld de uitwerking van risico-communicatie en het ontwikkelen van het operationeel handelingsperspectief voor prioritaire risico's. Deze ambities zullen de komende jaren ingevuld worden door meer capaciteit ter beschikking te stellen aan crisisbeheersing. Hiervoor zijn in 2017 al middelen ter beschikking gesteld, echter deze worden pas in 2018 omgezet naar capaciteit.

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Product 120.3a Meldkamer Brandweer (MKB)

(bedragen in duizenden euro's)

	Rekening 2017 (1)	Primaire begroting 2017	Herziene begroting 2017 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2016
Lasten	-3.616	-3.493	-2.798	-818	-4.587
Baten	3.488	3.393	2.698	790	4.644
Saldo van baten en lasten	-128	-100	-100	-28	57
Toevoeging/onttrekking aan reserves					
Bestemmingsreserve OMS	-47	100	100	-147	-73
Gerealiseerde resultaat	-175	0	0	-175	-16

Meldkamer Regionale Alarmcentrale (RAC)

De taken van de RAC zijn de volgende:
- verzorgen van het afhandelen van incidentmeldingen
- begeleiden en coördineren van brandweerpersoneel en -materieel welke nodig zijn voor het bestrijden van incidenten
- het exploiteren van het op de alarmcentrale aangesloten Openbaar meld Systeem (OMS)

Voor deze taak zijn enerzijds getrainde centralisten in een continurooster beschikbaar en anderzijds de technische (communicatie)systemen die het mogelijk maken de meldingen via 112 om te zetten in een adequate afhandeling van de incidenten. Dit zijn veelal landelijke systemen zoals GMS en C2000 die beheerd worden door de ICT organisatie van de politie.

Doelstelling/activiteiten

Het continu beschikbaar zijn voor hulpvragen van burgers en bedrijven, om een adequate alarmering van hulpdiensten, i.c. de brandweer, te realiseren.

Kwantitatieve kengetallen	Meet-eenheid	Rekening 2017 (1)	Begroting 2017 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2016
In welk percentage van de gevallen haalt de alarmcentrale (MKB) de bestuurlijk vastgestelde verwerkingstijd bij prio 1 meldingen? 80% binnen 1 minuut.	%	81	80	1	83
Het totaal aantal binnengekomen incidentmeldingen (MKB)	Aantal	15.018	15.700	-682	15.921
Het totaal aantal aansluitingen Openbaar Meldsysteem (MKB)	Aantal	1.257	1.250	7	1.248

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Financiële ontwikkelingen
Het gerealiseerde resultaat over 2017 bedraagt € -175.000 nadelig.

Toelichting:

Het financiële resultaat van de meldkamer Brandweer is 175.000 euro negatief. Het negatief resultaat is enerzijds het gevolg van hogere ICT beheerskosten vanuit de politie. De raming voor 2017 en afrekening 2016 is gebaseerd op de laatste inzichten. Anderzijds heeft de meldkamer een hogere bezetting zodat bijzonderheden zoals opleidingen voor de uitrol van C2000, maar ook verzuim, opgevangen kunnen worden met zo min mogelijk externe inhuur.

Daarnaast is wel sprake van aanzienlijk hogere lasten, die gedekt zijn door hogere baten. Het betreft enerzijds kosten gerelateerd aan de samenvoeging van de meldkamers en transitie naar de LMO, en anderzijds kosten vanwege het Openbaar meldsysteem. De meerkosten zijn gedekt uit besparingen uit de samengevoegde meldkamer, de vergoeding van het Minsterie V en J voor frictiekosten en meeropbrengsten van het Openbaar meldsysteem vanwege het aantal aansluitingen.

Begin 2016 heeft de Minister van Veiligheid en Justitie (kenmerk: 717878) in zijn brief aan de Tweede Kamer aangegeven dat een heroriëntatie nodig is van de transitie van de gemeenschappelijke meldkamer naar de Landelijke Meldkamerorganisatie (LMO). Inmiddels is helder dat de meldkamer naar verwachting pas in 2020 zal worden overgedragen. In afwachting hiervan, blijft de focus van Haaglanden gericht op het optimaliseren van het meldkamerproduct.

Ondanks nieuwe regelgeving in het omgevingsrecht blijft het aantal aansluitingen op het Openbaar Meld Systeem (OMS) redelijk stabiel. Mede door genoemde nieuwe regelgeving, de ontwikkeling naar de Landelijke Meldkamer Organisatie, maar ook door de snelle technologische ontwikkelingen is het OMS-landschap aan wijzigingen onderhevig. Deze ontwikkelingen worden thans binnen de VRH, maar ook landelijk, omgezet naar nieuw beleid. Vooralsnog wordt het huidige beleid voortgezet. Dit betekent dat de omzet vanwege het OMS hoger is dan begroot en er geen sprake is van een tekort op het OMS. Derhalve is de onttrekking aan de reserve OMS nog niet nodig is.

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Product 120.3b Meldkamer Ambulancezorg (MKA)

(bedragen in duizenden euro's)

	Rekening 2017 (1)	Primaire begroting 2017	Herziene begroting 2017 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2016
Lasten	-3.343	-3.694	-3.373	30	-3.975
Baten	3.476	3.694	3.373	103	3.999
Saldo van baten en lasten	133	0	0	133	24
Toevoeging/onttrekking aan reserves	0	0	0	0	71
Gerealiseerde resultaat	133	0	0	133	95

Meldkamer Ambulancezorg

De Meldkamer Ambulancezorg (MKA) verwerkt alle aanvragen voor ambulancevervoer binnen de regio Haaglanden, zowel 112 meldingen als niet-spoedeisende aanvragen. De MKA verstrekt opdrachten voor ambulancevervoer aan de drie regionale ambulancediensten. Daarnaast coördineert de MKA de inzet van de motorambulance en onderhoudt zij de contacten met verschillende ziekenhuizen. Samen met de meldkamers van Brandweer Haaglanden en Politie Haaglanden vormt de MKA de Gemeenschappelijke Meldkamer Haaglanden.

Doelstelling/activiteiten

Het continu beschikbaar zijn voor hulpvragen van burgers en bedrijven, om een adequate alarmering van hulpdiensten, i.c. de ambulancediensten, te realiseren.

Kwantitatieve kengetallen	Meet-eenheid	Rekening 2017 (1)	Begroting 2017 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2016
RAV Haaglanden norm					
Responstijden A1-ritten binnen norm van 15 min. (RAV norm)	%	94	95	-1	94
Responstijden A2-ritten binnen norm van 30 min. (RAV norm)	%	95	95	0	96
SLA met RAV Haaglanden *1					
Gemiddelde verwerkingstijd 112 meldingen van A1 spoedritten binnen norm van 2 min.	min.	02:03	02:00	00:03	01:50
Declarabele ritten	aantal	71.422	71.000	422	72.901
EHBO ritten	aantal	17.414	17.000	414	17.164
Totaal ritten		88.836	88.000	836	90.065
Meldingen, geen ritten *2 *3	aantal	38.125	40.000	-1.875	81.196
Totaal		126.961	128.000	-1.039	171.261

*1 De verwerkingstijd MKA is een prestatie-indicator die voor een belangrijk deel afhankelijk is van de ambulancecapaciteit die door de RAV geleverd wordt. Als deze capaciteit achterblijft op de vraag naar ambulancezorg, zal een MKA-centralist een percentage van de ritaanvragen niet direct kwijt kunnen aan een ambulance waardoor de verwerkingstijd toeneemt.

2* De MKA Haaglanden krijgt naast 112 meldingen en ritopdrachten van huisartsen, verloskundigen en ziekenhuizen, nog tal van andere telefonische aanvragen te verwerken. Men moet daarbij denken aan informatie-/alarmeringsverzoeken van andere disciplines, ketenpartners en ambulancemedewerkers. Niet elk telefonisch contact met de MKA levert dus een ambulancerit op. In de cijfers wordt dat goed zichtbaar. Door de huidige telefonie-inrichting komen veel van deze meldingen direct bij de backoffice uit waardoor de 112 lijnen vrij blijven.

3* Ingaande 2017 worden interne doormeldingen in het GMS niet meer meegeteld in het totaal.

Financiële ontwikkelingen

Het gerealiseerde resultaat over 2017 bedraagt € 133.000 voordelig.

Het financiële resultaat 2017 is 133.000 euro positief. Dit resultaat wordt grotendeels veroorzaakt doordat het ook in 2017 lastig bleek de vacatureruimte bezet te krijgen.

De MKA heeft in 2017 veel energie gestoken in de werving van personeel. Dit jaar niet door te adverteren in de krant maar door meer de mogelijkheden van social media te benutten. De resultaten hiervan waren licht positief, maar de gehoopte aanmeldingsgolf is nooit gekomen. Er zijn op dit moment te veel zorgorganisaties die in dezelfde vijver vissen. Toch is het gelukt om naast de social media campagne een aantal enthousiaste werknemers aan te nemen. Zij zullen in het nieuwe jaar hun carrière starten bij de VRH. De niet opgevulde vacatureruimte werd deels door uitzendkrachten en flexibel eigen personeel ingevuld. Ook de coördinator heeft veel operationele diensten gedraaid. Daardoor heeft "coaching on the job" het afgelopen jaar ietwat onder druk gestaan. Dat willen we het nieuwe jaar goedmaken. Aan het einde van 2017 heeft de geneeskundige meldkamer (GknM) een belangrijke mijlpaal bereikt. Aan de ambitie van de sector om alle ambulancezorg instellingen NEN te certificeren, heeft de GknM invulling kunnen geven. Deze sessie is voor onze beheerafdeling inspiratie geweest om in het 2018 de gehele gemeenschappelijke meldkamer NEN te certificeren. Dit levert een mooie gelegenheid op voor de meldkamer om zich daarin landelijk te kunnen onderscheiden.

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Product 120.4 Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR)

(bedragen in duizenden euro's)

	Rekening 2017 (1)	Primaire begroting 2017	Herziene begroting 2017 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2016
Lasten	-1.980	-2.470	-2.101	121	-2.449
Baten	2.229	2.470	2.101	128	2.494
Saldo van baten en lasten	249	0	0	249	45
Toevoeging/onttrekking aan reserves	0	0	0	0	37
Gerealiseerde resultaat	249	0	0	249	82

Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR)

Als er een groot ongeval of een ramp in de regio plaatsvindt, coördineert de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) de inzet van de geneeskundige hulpverlening. De meeste incidenten kunnen prima worden bestreden door ambulance, brandweer en politie. Pas als er sprake is van een grootschalig incident komt de GHOR in beeld. Zij treedt dan op als verantwoordelijke dienst voor de coördinatie en regie van de geneeskundige hulpdiensten. Het redden, verzorgen en opvangen van slachtoffers heeft daarbij de prioriteit.

Doelstelling/activiteiten

De GHOR draagt zorg voor de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen, crisis en rampen. De reguliere zorg wordt in die situaties vanuit de reguliere situatie opgeschaald. Haar missie staat dan ook voor: Het beperken van gezondheidsschade van burgers in Haaglanden als gevolg van grootschalige calamiteiten.

Kwantitatieve kengetallen	Meet-eenheid	Rekening 2017 (1)	Begroting 2017 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2016
Hoeveel procent van de GHOR-sleutelfunctionarissen hebben de beoogde basisopleiding voor de betrokken functie met goed gevolg afgerond (norm 100%)	%	95	100	-5	95
Hoeveel procent van de GHOR-sleutelfunctionarissen en GHOR-teams zijn opgeleid en geoefend conform de hiervoor gestelde eisen (norm 100%)	%	100	100	0	90

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Financiële ontwikkelingen
Het gerealiseerde resultaat over 2017 bedraagt € 249.000 voordelig.

Toelichting:

Het financiële resultaat 2017 is 249.000 euro positief. Het positieve resultaat komt voornamelijk door gewijzigde afspraken met de partners over de piketten. Hierdoor was de reservering voor piketkosten 2016 niet geheel benodigd en zijn de piketkosten 2017 lager uitgevallen.

In 2017 zijn regionale uitgangspunten met betrekking tot terrorismegevolgbestrijding geïmplementeerd, en heeft GHOR Haaglanden een landelijke rol gespeeld bij het aanjagen, ontwikkelen en implementeren van beleid met betrekking tot terrorismegevolgbestrijding. Er is gestart met een project "Zorgrisicoprofiel", dat in kaart brengt welke risico's de zorgketen kent in Haaglanden, en hoe deze risico's impact kunnen hebben op de crisisbeheersing. Een en ander moet leiden tot ketenbrede planvorming.

Intern is de samenwerking tussen GHOR en brandweer met betrekking tot evenementenveiligheid aanzienlijk geïntensiveerd. De GHOR is aangesloten bij het bestaande zaaksysteem evenementenadvisering, en er zijn afspraken gemaakt waardoor in de afhandeling van aanvragen meer efficiency optreedt voor beide kolommen én de aanvragende partij. Dit leidt uiteindelijk tot één loket voor de aanvrager. Er is een Pilot Business Intelligence uitgevoerd waarin is onderzocht op welke wijze sturingsinformatie gegenereerd kan worden en er is gestart met de implementatie van netcentrisch werken in de witte kolom. Tevens zijn voorbereidingen getroffen om in 2018 te kunnen starten met competentiemanagement van de eigen medewerkers.

Binnen het netwerk is een stakeholderpeiling uitgevoerd, en is een bijeenkomst georganiseerd met verpleeg- en verzorgingshuizen om kennis te maken en informatie uit te wisselen.

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Product 120.5 Bevolkingszorg

(bedragen in duizenden euro's)

	Rekening 2017 (1)	Primaire begroting 2017	Herziene begroting 2017 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2016
Lasten	-528	-549	-534	6	-552
Baten	503	519	504	-1	510
Saldo van baten en lasten	-25	-30	-30	5	-42
Toevoeging/onttrekking aan reserves	25	30	30	-5	30
Gerealiseerde resultaat	0	0	0	0	-12

Bevolkingszorg

De kolom bevolkingszorg bestaat uit de gemeentelijke crisisorganisaties van de negen gemeenten binnen Haaglanden. Bevolkingszorg wil als vierde hulpverleningskolom een vanzelfsprekend onderdeel uitmaken van de regionale, multidisciplinaire crisisorganisatie. Uniformiteit van processen en organisatie is hierbij een uitgangspunt. Naar de samenleving toe willen de gemeenten duidelijkheid geven over hoe zij hun zorgplicht tijdens rampen en crisis invullen en wat zij daarbij van de samenleving zelf verwachten.

Doelstelling/activiteiten

Om dit te realiseren is kolom bevolkingszorg in 2014 gestart met een doorontwikkeling naar een professionelere organisatie, op basis van de nieuwe visie op bevolkingszorg. De kernpunten in de doorontwikkeling van de kolom zijn:

1. Een aantal sleutelrollen op het gebied van crisisbeheersing wordt georganiseerd in een regionaal piket. Dit betreft met name rollen binnen het informatiemanagement en de crisiscommunicatie. Regionaal opleiden, trainen en oefenen is hier een onderdeel van.

2. Regionalisering van het proces crisiscommunicatie, binnen de kaders gesteld door het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

3. Groei van uitvoerder naar regisseur. Bekeken wordt welke gemeentelijke (deel)processen kunnen worden uitgevoerd door (meer) professionele partijen. Uitbesteding van het proces verwanteninformatie aan het landelijke SIS is reeds besloten. De gemeente behoudt als eindverantwoordelijke de regie.

4. Implementatie van de visie 'bevolkingszorg op orde'. Per proces wordt bekeken hoe zelfredzaamheid gestimuleerd en gefaciliteerd kan worden, welke basiszorg door de gemeenten wordt voorbereid (waarbij de focus ligt op verminderd zelfredzamen) en welke zorg op basis van improvisatie geboden kan worden.

Daarnaast investeert bevolkingszorg in de samenwerking met de partners brandweer, GHOR, politie en gemeenschappelijk meldkamer. Door de raakvlakken met de processen van de partners inzichtelijk te maken en de eigen kolom meer bekendheid te geven, wordt samenwerking steeds vanzelfsprekender.

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Kwantitatieve kengetallen	Meet-eenheid	Rekening 2017 (1)	Begroting 2017 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2016
Beschikbaarheid regionale piketfunctionarissen	%	98	100	-2	98
Regionale functionarissen voldoen aan OTO-verplichtingen.	%	100	100	0	100
Planvorming bevolkingszorg geactualiseerd?	%	70	100	-30	70

Financiële ontwikkelingen
Het gerealiseerde resultaat over 2017 bedraagt € 0

Toelichting:

Het financiële resultaat 2017 is nihil.

Bevolkingszorg heeft alle hard piket functies ingevuld en worden volgens plan vergoed aan de gemeenten. De hiermee gepaarde OTO-activiteiten zijn volgens plan uitgevoerd, echter de investering op de zachte piketfuncties is wat achtergebleven. De personeelskosten zijn iets lager, aangezien 1 functie maar voor 0, 6 fte is ingevuld.

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten (vervolg)

Product 120.6 Overhead

(bedragen in duizenden euro's)

	Rekening 2017 (1)	Primaire begroting 2017	Herziene begroting 2017 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2016
Lasten	-15.619	nieuw	-15.010	-609	nieuw
Baten	15.575	nieuw	15.010	565	nieuw
Saldo van baten en lasten	-44		0	-44	
Toevoeging/onttrekking aan reserves	0	nieuw	0	0	nieuw
Gerealiseerde resultaat	-44		0	-44	

Overhead

Met ingang van 2017 worden de kosten van het "taakveld Overhead" conform de richtlijnen van het BBV in de jaarrekening verantwoord.

Doelstelling/activiteiten
Het doel van het overzicht Overhead is het op een effectieve en efficiënte manier ondersteunen van de primaire producten. Kernpunten hierbij zijn:
- Inzicht in de omvang en samenstelling van de overhead;
- Efficiënte en effectieve ondersteuning van het primair proces.

Ondersteuning leveren aan de primaire producten van de VRH ten behoeve van de primaire processen.

Kwantitatieve kengetallen	Meet-eenheid	Rekening 2017 (1)	Begroting 2017 (2)	Verschil (1-2)	Rekening 2016
Percentage totale lasten	%	16	16	0	nieuw

Financiële ontwikkelingen
Het gerealiseerde resultaat over 2017 bedraagt € -44.000 nadelig.

Toelichting:
Het resultaat op bedrijfsvoering is nagenoeg nihil. Op enkele dossiers was externe inhuur nodig onder meer om aanbestedingen goed te laten verlopen.

Tevens is er sprake van een hogere omzet. Deze is het gevolg van de verkoop van vervangen voertuigen en detacheringsinkomsten.

5.4 SiSa verantwoording 2017

(bedragen in euro's)

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa I N D I C A T O R E N
V&J	A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR)	Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.3 en 8.4 Veiligheidsregio's		Besteding (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: a2/01
					€ 8.258.642

Telling	€ 8.258.642

5.4 SiSa verantwoording 2017 (vervolg)

(bedragen in euro's)

Doeluitkering bestrijding van rampen en zware ongevallen (BDUR)		Beschikt	Ontvangen	Besteed	Toelichting
Algemeen					
Ministerie Veiligheid en Justitie	Beschikking 2017 - 2022773	8.167.569		8.167.569	
	Beschikking 2017 - 2097095	91.073		91.073	
	Bijdrage 2017 BDUR 1e kw		2.041.892		
	Bijdrage 2017 BDUR 2e kw		2.041.892		
	Bijdrage 2017 BDUR 3e kw		2.132.966		
	Bijdrage 2017 BDUR 4e kw		2.041.892		
Totalen		**8.258.642**	**8.258.642**	**8.258.642**	

5.5 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT)

Binnen een rechtspersoon als bedoeld onder 1.2 eerste lid onder h van de WNT gelden als topfunctionarissen: de leden van de hoogste uitvoerende en toezichthoudende organen als mede de hoogste ondergeschikten aan dat orgaan en degene die belast is met de dagelijkse leiding. Volgens de toelichting bij de wet gaat het daarbij om de hoogste leidinggevenden binnen een organisatie, waarbij het betreft het leidinggeven aan de gehele organisatie.

Toelichting op de maximale bezoldiging van Topfunctionarissen bij de VRH, zoals bedoeld in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector.

Topfunctionaris VRH 2017:

Maximale WNT-bezoldigingsnorm 2017 bedraagt € 181.000 (art.2.3 lid 1 WNT)
Maximale WNT-ontslagvergoeding 2017 bedraagt € 75.000 (art.2.10 lid 1 WNT)

In het kader van de WNT zijn de volgende functionarissen als topfunctionaris aangemerkt:

Bestuur

Burgemeester Den Haag (voorzitter),	tot 1 maart 2017	dhr. J.J. van Aartsen
Burgemeester Den Haag (voorzitter),	per 12 april 2017	mw. P.C. Krikke
Burgemeester Zoetermeer (plaatsvervangend voorzitter),		dhr. C.B. Aptroot
Burgemeester Rijswijk,		dhr. M.J. Bezuijen
Burgemeester Wassenaar,	tot 15 januari 2017	dhr. J.Th. Hoekema
Burgemeester Wassenaar (waarnemend),	per 16 januari 2017	dhr. C.B. Aptroot
Burgemeester Pijnacker-Nootdorp,		mw. F. Ravestein
Burgemeester Midden-Delfland,		dhr. A.J. Rodenburg
Burgemeester Leidschendam-Voorburg,		dhr. K. Tigelaar
Burgemeester Westland,	tot 1 oktober 2017	dhr. J. van der Tak
Burgemeester Westland,	per 1 oktober 2017	dhr. A.M.A. van Ardenne
Burgemeester Delft.		Bijsterveldt

Aan de bestuursleden van de VRH zijn geen bezoldigingen of ontslagvergoedingen uitbetaald.

Dagelijkse leiding

Commandant brandweer	mw. E.E. Lieben
Directeur publieke gezondheid	dhr. A.A.H.M. van Dijk

De Directeur publieke gezondheid heeft in 2017 geen bezoldiging van de VRH ontvangen.

De Commandant brandweer ontvangt een bezoldiging vanuit de VRH en wordt daarom in het financieel jaarbericht vermeld.

Er zijn in 2017 geen ontslagvergoedingen aan topfunctionarissen betaald.

5.5 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (vervolg)

	Jaar 2016	Jaar 2017
Functionaris	Commandant brandweer	
Beloning per jaar*	146.460,86	149.443,28
Belaste vaste en variabele onkostenvergoedingen	0,00	0,00
Werkgeverslasten premies vrijwillige sociale verz.	0,00	0,00
Voorzieningen t.b.v. beloningen betaalbaar op termijn	11.248,08	14.002,92
Totaal	157.708,94	163.446,20

*De beloning per jaar is als volgt opgebouwd:

Bruto beloning, vakantiegeld, eindejaaruitkering en IKB	138.211,46	141.125,16
Bruto vergoeding commandant van dienst (CvD)	8.249,40	8.318,12
Totaal beloning per jaar, conform CAO	146.460,86	149.443,28

Met ingang van 2017 is het Individuele Keuzebudget (IKB) ingevoerd. Dit budget is naar keuze in het lopende jaar op te nemen en komt in de plaats van het vakantiegeld, de eindejaarsuitkering en het bovenwettelijke verlof. Het in 2017 uitbetaalde vakantiegeld betreft het vakantiegeld over de periode juni t/m december 2016.

Functie	Commandant brandweer	
Duur van het dienstverband in het boekjaar	1-1-2016/31-12-2016	1-1-2017/31-12-2017
Omvang van het dienstverband in het boekjaar	36 uur per week (FT)	36 uur per week (FT)

Voor de Commandant brandweer wordt het bezoldigingsmaximum zoals omschreven in artikel 2.3 lid 1 WNT niet overschreden.

Overzicht functionarissen van wie de bezoldiging de maximale norm heeft overschreden.

Maximale WNT-bezoldigingsnorm 2017 bedraagt € 181.000 (art.2.3 lid 1 WNT)
Maximale WNT-ontslagvergoeding 2017 bedraagt € 75.000 (art.2.10 lid 1 WNT)

In 2017 zijn er door de VRH geen bezoldigingen of ontslagvergoedingen uitbetaald die de maximale WNT-norm hebben overschreden.

5.6 Ondertekening van de jaarrekening

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Dagelijks Bestuur van de

Veiligheidsregio Haaglanden

Datum, 28/03/2018

De Voorzitter,

Pauline Krikke

De Secretaris,

Esther Lieben

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van de

Veiligheidsregio Haaglanden

Datum, 11/04/2018

De Voorzitter,

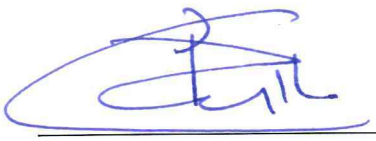

Pauline Krikke

De Secretaris,

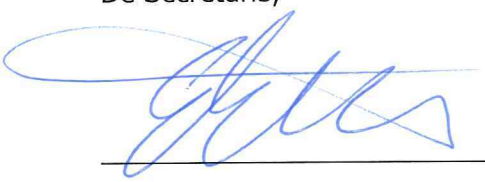

Esther Lieben

Accountants

BAKER TILLY BERK

Baker Tilly Berk N.V.
Scheveningseweg 80-82
Postbus 85745
2508 CK Den Haag
T: +31 (0)70 358 90 00
F: +31 (0)70 350 20 20
E: denhaag@bakertillyberk.nl
KvK: 24425560
www.bakertillyberk.nl

Aan het bestuur van
Veiligheidsregio Haaglanden
Postbus 52155
2505 CD DEN HAAG

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het financieel jaarbericht opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Haaglanden te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva op 31 december 2017 van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Haaglanden in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. het overzicht van baten en lasten over 2017;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen; en
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en

Alle diensten worden verricht op basis van een overeenkomst van opdracht, gesloten met Baker Tilly Berk N.V., waarop van toepassing zijn de algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nr. 24425560.
In deze voorwaarden is een beperking van aansprakelijkheid opgenomen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 6 december 2017 en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2017 vallen.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Haaglanden zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 950.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2017.

Conform het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 6 december 2017 dat wij aan het algemeen bestuur de tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de rapporteringstolerantie, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in het financieel jaarbericht opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- bijlagen, waaronder de kostenverdeelstaat, inkomensoverdrachten, treasury,investeringsplan, kosten overgangsregeling FLO en het overzicht gebruikte afkortingen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarslag, in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. In dit kader is het algemeen bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het algemeen bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.
Bij het opmaken van de jaarrekening moet het algemeen bestuur afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het algemeen bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de het algemeen bestuur het voornemen heeft om de gemeenschappelijke regeling te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.
Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het algemeen bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het algemeen bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Den Haag, 29 maart 2018

Baker Tilly Berk N.V.

Was getekend,

A. Ruigendijk RA

Bijlagen

Bijlage 1. Kostenverdeelstaat

(bedragen in duizenden euro's)

kosten Omschrijving -soort		Totaal rekening 2017	Herziene Begroting 2017	Totaal rekening 2016	kostendragers 120.1 Brandweerzorg rekening 2017	120.2 Crisisbeh. rekening 2017	120.3a MKB rekening 2017	120.3b MKA rekening 2017	120.4 GHOR rekening 2017	120.5 Bevolkingszorg rekening 2017	120.6 Overhead rekening 2017
LASTEN											
0000	Niet in te delen onvoorzien	0	169	0	0	0	0	0	0	0	0
1110	Loonbetalingen en sociale premies	54.221	56.458	55.466	42.314	708	1.670	1.934	1.116	0	6.479
1150	Vergoedingen personeel	1.799	879	1.485	1.415	33	52	44	28	2	226
1200	Sociale uitkeringen (voormalig) personeel	4.779	4.428	4.004	4.825	2	4	-61	2	0	7
2210	Rente leningen	2.688	2.673	2.163	0	0	0	0	0	0	2.688
2230	Rente vaste activa	0	0	0	22	3	46	37	19	0	-127
2300	Afschrijving	5.756	6.101	5.987	360	7	187	249	126	0	4.827
3000	Personeel van derden	1.604	673	2.399	229	170	148	227	118	350	362
3100	Energie	971	1.477	1.062	0	0	0	0	0	0	971
3430	Aankopen goederen en diensten	23.647	22.008	22.044	6.307	427	1.498	850	401	158	14.005
6240	Overige verrekeningen van kostenplaatsen	0	0	0	12.743	813	13	62	171	17	-13.819
TOTAAL LASTEN		**95.465**	**94.866**	**94.610**	**68.215**	**2.164**	**3.616**	**3.343**	**1.980**	**528**	**15.619**
BATEN											
2210	Rente rekening courant	0		0	0	0	0	0	0	0	0
3000	Vergoeding voor personeel	275		572	11	27	76	0	0	0	161
3210	Huren	71		55	0	0	0	0	0	0	71
3400	Overige goederen en diensten	6.227	5.419	6.483	686	1	1.970	3.057	66	0	447
4110	Inkomstenoverdrachten van het Rijk	8.601	8.080	8.066	4.882	1.640	202	101	1.776	0	0
4240	Overige-inkomensoverdracht overheid (niet-Rijk)	81.383	80.837	78.076	63.272	768	1.240	318	387	503	14.896
TOTAAL BATEN		**96.557**	**94.336**	**93.252**	**68.850**	**2.436**	**3.488**	**3.476**	**2.229**	**503**	**15.575**
GEREALISEERD SALDO VAN BATEN EN LASTEN		**1.092**	**-530**	**-1.358**	**635**	**272**	**-128**	**133**	**249**	**-25**	**-44**
6000	Onttrekking bestemmingsreserves	453	530	2.564	406	0	23	0	0	25	0
6000	Toevoeging bestemmingsreserves	-75	0	-138	-6	0	-69	0	0	0	0
	Mutatie bestemmingsreserves	**378**	**530**	**2.426**	**400**	**0**	**-47**	**0**	**0**	**25**	**0**
GEREALISEERD RESULTAAT		**1.470**	**0**	**1.068**	**1.035**	**272**	**-175**	**133**	**249**	**0**	**-44**

Bijlage 2. Inkomensoverdrachten

(bedragen in duizenden euro's)

Sector	Bijdrage	Verstrekker	2017	Herziene begroting 2017	2016	Toelichting
BZ / GHOR	BDUR	Min.V&J	8.259	8.168	7.821	
Telling			**8.259**	**8.168**	**7.821**	

Bijlage 3. Treasury

(bedragen in duizenden euro's)

Kasgeldlimiet		2017	2016
Omvang vlottende korte schuld			
- opgenomen gelden < 1 jaar		52.479	52.388
	(1)	52.479	52.388
Vlottende middelen			
- uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar		42.048	42.220
- contante gelden in kas		2	3
- tegoeden in rekening-courant		261	460
- overige uitstaande gelden		0	0
- overlopende activa		2.497	2.156
	(2)	44.808	44.839
Toets kasgeldlimiet			
- totaal netto vlottende schuld	(3)=(1-2)	7.671	7.549
- toegestane kasgeldlimiet (8,2% van de begroting).	(4)	7.779	7.722
Ruimte	**(5)=(4-3)**	**108**	**173**

(bedragen in duizenden euro's)

Renterisiconorm		2017	2016
renteherziening op vaste schuld o/g	(1a)	3.225	0
renteherziening op vaste schuld u/g	(1b)	0	0
renteherziening op vaste schuld	(2)=(1a-1b)	3.225	0
nieuwe aangetrokken vaste schuld	(3a)	0	4.000
nieuwe uitgezette lange lening	(3b)	0	0
netto nieuwe aangetrokken vaste schuld	(4)=(3a-3b)	0	4.000
betaalde aflossingen	(5)	3.163	4.201
herfinanciering	(6)=(laagste 4/5)	0	4.000
renterisico op vaste schuld	(7)=(2+6)	3.225	4.000
renterisiconorm	(8)=(12)	12.234	12.274
ruimte onder renterisiconorm	(9)=(8-7)	9.009	8.274
berekening renterisiconorm:			
stand van vaste schuld per 1 januari	(10)	61.168	61.370
bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	(11)	20%	20%
renterisiconorm	(12)=(10x11)	12.234	12.274

Bijlage 4. Investeringsplan

(bedragen in duizenden euro's)

Sector	Omschrijving	Rekening 2017	Herziene begroting 2017	Verschil	Toelichting
BV	Automatisering	0	100	100	De stelpost automatisering is niet ingezet
BZ	Voertuigen	1.361	2.105	744	In 2017 zijn de basiseenheid ontsmetting (BOE), een haakarmbak, de dienstvoertuigen en de motoren aangeschaft. De piketvoertuigen OVD en het 4wd haakarmvoertuig zijn doorgeschoven naar 2018. De aanbetaling voor de nieuwe tankautospuit was in 2017 vanwege de aanbestedingsvoorwaarden niet nodig.
	Repressieve middelen	1.373	1.511	138	De levering van uitrukkleding is in 2017 gerealiseerd.
	Instandhouding investeringen gebouwen	58	113	55	Het project duurzaamheid in oosterheem is gerealiseerd. Een installatie is doorgeschoven.
VRH	Stelpost	0	200	200	De stelpost VRH is niet ingezet
Totaal		**2.792**	**4.029**	**1.237**	

Bijlage 5. Kosten overgangsregeling FLO

De geprognosticeerde kosten van de overgangsregeling FLO worden als voorschot via de gemeentelijke bijdragen bij de gemeenten in rekening gebracht. Aan het einde van het jaar volgt de afrekening op basis van de werkelijk gemaakte kosten.

De afrekening per gemeente ziet er voor 2017 als volgt uit:

(bedragen in euro's)

Gemeente	Subtotalen	Rekening 2017
Gemeente Delft		**624.241**
Buitengewone verlofregeling	632.151	
Levensloopregeling	99.798	
Premie Versterkt OuderdomsPensioen	0	
Inkomsten Loyalis uit levensloopregeling	-107.708	
Gemeente Den Haag		**2.479.065**
Buitengewone verlofregeling	2.180.634	
Levensloopregeling	618.943	
Premie Versterkt OuderdomsPensioen	14.545	
Inkomsten Loyalis uit de levensloopregeling	-335.057	
Gemeente Leidschendam-Voorburg		**410.366**
Buitengewone verlofregeling	390.307	
Levensloopregeling	54.904	
Premie Versterkt OuderdomsPensioen	38.667	
Inkomsten Loyalis uit de levensloopregeling	-73.512	
Gemeente Pijnacker-Nootdorp		**302.524**
Buitengewone verlofregeling	281.804	
Levensloopregeling	20.720	
Premie Versterkt OuderdomsPensioen	0	
Inkomsten Loyalis uit de levensloopregeling	0	
Gemeente Rijswijk		**408.795**
Buitengewone verlofregeling	322.501	
Levensloopregeling	91.591	
Premie Versterkt OuderdomsPensioen	44.792	
Inkomsten Loyalis uit de levensloopregeling	-50.089	
Gemeente Wassenaar		**12.206**
Buitengewone verlofregeling	0	
Levensloopregeling	12.206	
Premie Versterkt OuderdomsPensioen	0	
Inkomsten Loyalis uit de levensloopregeling	0	
Gemeente Zoetermeer		**450.733**
Buitengewone verlofregeling	313.354	
Levensloopregeling	176.850	
Premie Versterkt OuderdomsPensioen	75.601	
Inkomsten Loyalis uit de levensloopregeling	-115.072	
Telling	**4.687.930**	**4.687.930**

Bijlage 6. Overzicht gebruikte afkortingen

Afkorting	Toelichting
AB	Algemeen Bestuur
BTW	Belasting toegevoegde waarde
BZ	Brandweerzorg
CB	Crisisbeheersing
DBK	Digitale bereikbaarheidskaart
FLO	Functioneel Leeftijdsontslag (overgangsregeling)
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GR	Gemeenschappelijke regeling
IKB	Individueel Keuzebudget
KLMO	Kwartiermakersorganisatie Landelijke Meldkamerorganisatie
MKA	Meldkamer ambulancezorg
MKB	Meldkamer brandweer
MVA	Materiële vaste activa
OMS	Openbaar meldsysteem
RAV	Regionale ambulancevoorziening
SiSa	Single information Single audit
SIV	Snelle interventie voertuig
TAS	Tankautospuit
TWAZ	Tijdelijke Wet Ambulancezorg
VPB	Vennootschapsbelasting
VRC	Versterking Rampencoördinatie Crisisbeheersing
VRH	Veiligheidsregio Haaglanden
WAZ	Wet ambulancezorg
WNT	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
WOV	Waterongevallenvoertuig